

Aylıq Edebi Dergi

آیلىق ادبى درگى

Ustad şair Eldar Muğanlı
Edebi Köprünün bu sayının qonağı

Payız.Kasım.say.42.2025

پاییز. آبان. سای. ۴۲. ۱۴۰۴

BU SAYIDA

Səxavət İzzəti - Əndəlib
Günəl Nəriman
Nuranə Təbriz
Yavuz Bülent Bakiler
Afaq Şıxlı
Nazim Əhmədli
Talat Ülker
Hüseyn Rəzmi (YARAY)
Vədud Dostı- İlqar
Həsən Riyazı «İldırım
Dr. Mürtəza Müciddfər
Hacı Herizli
Həbib Fərşəbaf
Nasir davəran
Hümmət şəhbazı
Kərim Qurbanzadə
Yəhya Şeida
Eldar muğanlı
Davud Əhəri
Ə. Elşən

بو سايدا

سَخَاوَت عَزْتِي - عَنَدَلِيْب
گُونُل نَرِيْمَان
يَاوُز بُلَنْت بَاكِيلِر
نُورَانَه تَبْرِيْز
اَفَاق شِيْخْلِي
نَازِيْم اَحْمَدْلِي
طَلْعَت اُولْكِر
حُسَيْن رَزْمِي (يَارَاي)
وَدُود دُوسْتِي - اِيلْقَار
دُوكْتُور مُرْتَضَى مُجْدَفَر
حَاجِي هَرِيْزْلِي
حَبِيْب فَرْشَبَاف
نَاصِر دَاوَرَان
هَمِيْت شَهْبَازِي
كَرِيْم قُرْبَانزَادَه
يَحْيَى شِيْدَا
اَنلِدَار مُوْغَانْلِي
دَاوُد اَهْرِي
ع.اَنْلَشَنْ

MÜBALİĞƏ

در شعر مپیچ و در فن او چون اکذب اوست احسن او

Ger dersə Füzuli ki gözəllərdə vəfa var

Aldanma ki şair sözü əlbəttə yalandır.

Dahi Nizami və onun ardınca böyük Füzuli şeirin gözəlliyini onun yalanında qeyd ediblər. Nizami oğluna deyir şeirə yaxınlaşmaq onun gözəlliyi onun yalanındadır. bu hər şairin şeirində belə dəyil o şairin şeirinə yaraşır ki, şair EDƏBİ-BƏDİİ sənətlərdən istifadə etməyi bacarabilib o sənətlərin başda olanlarından biri "Mübalığə"dir(Qabartma)

Mübalığə sözünün lüğəvi mənası Bir şeyi həddindən artıq şişirtmə, böyütmə, artırma deməkdir. Hadisə və ya fikrin şişirdilmiş şəkildə verilməsi mübalığə adlanır. Ədəbiyyatşünaslıqda Mübalığədən həm nəzmdə, həm də nəsrə ifadəni gücləndirmək üçün istifadə olunur.:

Kuhkən künd eyləmiş min tişəni bir dağılən,

Mən qoparıb salmışam min dağı bir dırnağılən.

Dahi Füzulinin bu bir beitiində olan bədii gözəllik öz güc və təsir əhatəsini Mübalığəyə borcludur.

Gördüm gözəlliyn bizə bildirir,

Qaş oynadır, xəstə könlüm güldürür,

İşvəyi nazıyla adam öldürür,

Qənzəsində nahaq qanlar dolanır.

Ustad Aşiq Ələsgər bu şeirində ustadlıqla Mübalığədən faydalanıbdır. belə gözəl Mübalığəyə mənə bədii Mübalığə demək olar "İşvənin adam öldürməsi", "Qənzədə nahaq qan dolanması"

Mübalığəyə gündəlik danışıklarda olduğu kimi Nəğil və Dastanlardada rast gəlirik:

Koroğlu bir oturma yeddi tuluq şərab içərdi.

Dəmirçi oğlu qoşuna girib sağdan vurub soldan çıxdı, soldan vurub sağdan cıxdı.

Kərəm gördü bağda bir gözəl var "aya deyir sən çıxma mən çıxım, günə deyir, sən çıxma mən çıxım".

Telli Qəndabın gözəlliyi atını atında salır.

EDEBİ KÖPRÜ

Aylıq Şeir və Ədəbi Dərgisi

Yönetmə: Səxavət İzzəti

7.ci il.say42.Payız.Kasım.2025

(e-dergi)

edebi.korpu@gmail.com

ادبی کۆرپو

آیلیق شعر و ادبیات ادبی درگی

یۆنتمن: سَخَاوَت عَزْتِي

١٤٠٤ . ٧ جی ایل - پاییز . آبان ٤٢٠

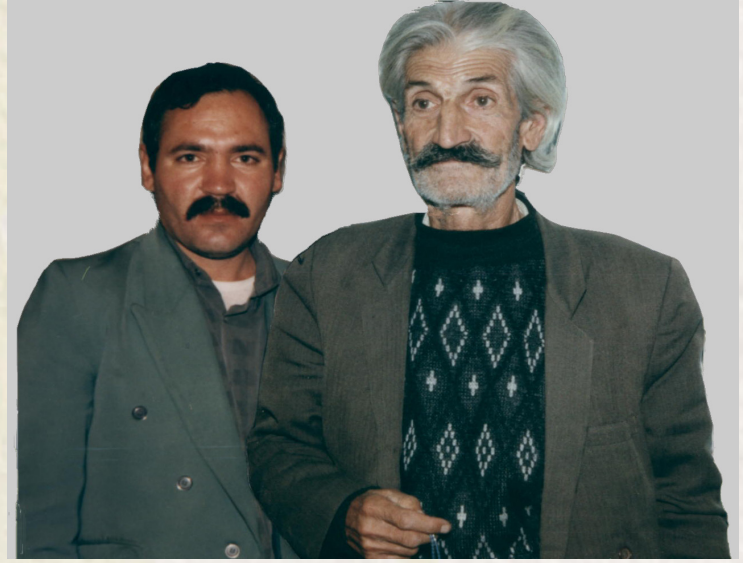
Abbas Mirzə Cəfər oğlu Bariz (1921–2011) — Azərbaycan şairi

Kasım ayının 14 böyük şairimiz ustad Abbas Barizin dünyasını dəyişdiyi gündü

Yaradıcılığı

Abbas Barizin türk və fars dillərində olduqca dəyərli şeir əsərləri var. "Qolhayə rəngin yaxud Əlvən çiçəklər", "El dayəğına salam" "Qizil quş" "Yaslı savalan" "Nisgilli duyğular" kimi əsərləri o cümlədənədir.

Mərhum şairin "Ay Aşıqlar yasa gəlin", "Çoban qardaş", "Sarı daş", "Şeyvər poeması", "Bayatılar", "Sarı və Susən dastanı" və s. kimi əsərləri vardır.

Ustad Abbas Bariz üçün

استاد بارز اوچون

❁ Səxavət İzzəti - Əndəlib

Kövrək sazdı dil deməmiş dillənir
Şəlalədi qayalardan sellənir
Ürəyimdə cavanlanır güllənir
Mənim üçün oxuduğun nəğmələr

Kərəm olur od içində toylanır
Koroğlu tək haraylanır, haylanır
Ötüb gedən günlərimdən boylanır
Mənim üçün oxuduğun nəğmələr

İtən gün tək addım- addım izlənir
Gündən- günə şeirlənir, sözlənir
Gözəllənir ürəyimdə gizlənir
Mənim üçün oxuduğun nəğmələr

O bür közdü deməsinlər sönəcək
Bir qartaldı buludlara minəcək
Sazlı- sözlü dastanlara dönəcək
Mənim üçün oxuduğun nəğmələr

Vaxt ötəcək zaman başın yolacaq
Bir gün dünya sənsiz, mənətsiz olacaq
Elin- yurdun yaddaşında qalacaq
Mənim üçün oxuduğun nəğmələr

❁ سخاوت عزتی - عندلیب

کۆورەک سازدی دیل دئەمەمیش دیللەنیر
شالالەدی قایالاردان سئللەنیر
اورەییمدە جاوانلانیر گوللەنیر
منیم اوچون اوخودوغون نغمەلەر

کرم اولور اود ایچیندە تویلانیر
کوراوغلو تک هارایانیر، هایانیر
اۆتوب گئدن گونلریمدن بویانیر
منیم اوچون اوخودوغون نغمەلەر

ایتن گون تک آددیم- آددیم ایزلەنیر
گوندن- گونە شەرلەنیر، سۆزلەنیر
گۆزللنیر اورەییمدە گیزلەنیر
منیم اوچون اوخودوغون نغمەلەر

اوبیر کۆزدو دئەمەسینلر سۆنەجک
بیر قارتال دی بولودلارا مینەجک
سازلی- سۆزلو داستانلارا دۆنەجک
منیم اوچون اوخودوغون نغمەلەر

واخت اۆتەجک زامان باشین یولاجاق
بیر گون دۆنیا سئسییز، مئسییز اولاجاق
ائلین- یوردون یادداشیندا قالاجاق
منیم اوچون اوخودوغون نغمەلەر

Uşaqlığım

اوشاقلیغیم

* Günel Nəriman

* گونئل نریمان

Uşaqlığım bitdiyi gün,
Xoşbəxtliyim uçub, getdi.
Arxasınca ha çağırdım,
Ay atam gəl, ay anam gəl.
Gəl yenidən üzüm gülsün,
Gəl həsrətim yelə dönsün.
Hər saniyə zərrə-zərrə uzaqlaşdı
Uşaqlığım.
Yarı yollu, yarım canlı qoyub getdi.
O boş qalmış beşiyimdə
Şeytan bala yürüdəyir.
Bəxtimi də yuxu tutub,
Hıçqırtımı layla bilib
Şirin-şirin mürğüləyir.
Gəzdiyim o gen küçələr,
İndi mənə çığır olub.
Yalanlarım dağa dönüb,
Həqiqətim nağıl olub,
Kırpıqlarım pas bağlayıb,
Gözlərimin nəmi çoxdur.
İndi bütün xatirələr,
Yunlu paltar çözüyü tək
Çözələnib, yox olmur ki...
Yumaq olub boğazımda tıxınlaşır.
Nəfəs gəlmir,
Hiss edirəm, ölüm mənə addım-addım yaxınlaşır.
Zaman keçir,

اوشاقلیغیم بیتدی بی گون،
خوشبختلیییم اوچوب، گتدی.
آرخاسینجا ها چاغیردیم،
آی آتام گل، آی انام گل.
گل یئیندن اوزوم گولسون،
گل حسرتیم یئلە دؤنسون.
هر ثانیه ذره-ذره اوزاقلاشدی
اوشاقلیغیم.
یاری یوللو، یاریم جانلی قویوب گتدی.
او بوش قالمیش بیشیگیمده
شیطان بالا یورگله ییر.
بختیمی ده یوخو توتوب،
هیچقیر تیمی لایلا بیلیم
شیرین-شیرین مورگوله ییر.
گزدیییم او گئن کوچهلر،
ایندی منه چیغیر اولوب.
یالانلاریم داغا دؤنوب،
حقیقتیم ناغیل اولوب،
کیرپیکلریم پاس باغلائییم،
گۆزلریمین نمی چوخدور.
ایندی بوتون خاطیره لر،
یونلو پالتار چۆزویو تک
چۆزلەنیم، یوخ اولمور کی...
یوماق اولوب بوغازیمدا تیخینلاشیر.
نفس گلمیر،
حس اندیرم، اولوم منه آدیم-آدیم یاخینلاشیر.
زaman کئچیر.

ای غمینه میدانه محبت کا قالدی

Ey qəm yenə meydan-i məhəbbət sənə qaldı

Sevimli fəslim payız

* Nuranə Təbriz

Sevimli fəslim payız- bürünmüşəm rənginə,
Nəfəsim mənə çatmır, özüm sənə çatanda.
Bir xəyal var sarılır ruhumun ahənginə,
Gözümü də qırpmıram, o könlümə yatandan...

Beşiyinin başında illərdir gözləyirəm,
Böyümür qədim kimi, böyümür ki, ümidlər.
Savabı var deyirlər, arzular bəsləyirəm,
Zülmət keçən şüşədən, bəlkə işıq da gələr.

Mən getməsəm gecəyə, qapımı döyməz səhər,
Allah bizə də göstər, varsa möcüzələrin...
Gecənin keşiyini çəkən bəndələrə bax,
Gündüz baxdıqlarının yuxusu çoxdan şirin.

Ömür deyil yaşamaq, beləsi nəyə lazım? ...
Ağrılardan yapışb, səhərə aparıram.
Bağışla, bəxt yazanım vaxtım qalmır duaya,
Mən özümü hər gecə qəhərə aparıram.

سۆیملی فصلیم پاییز

* نورانه تبریز

سۆیملی فصلیم پاییز - بورونموشم رنگینه،
نفسیم منە چاتمیر، اۆزوم سنە چاتاندا.
بیر خیال وار ساریلیر روحومون آهنگینه،
گۆزومو ده قیریمیرام، او کۆنلومه یاتاندان...

بئشیگی نین باشیندا ایللر دیر گۆزله ییرم،
بۆیومور غمیم کیمی، بۆیومور کی، اومیدلر.
ئاوایی وار دئییرلر، آرزولار بسله ییرم،
ظلمت کئچن شوشه دن، بلکه ایشیق دا گلر.

من گتمه سم گنجه یه، قاپیمی دؤیمز سحر،
الله بیزه ده گؤستر، وارسا معجزه لرین...
گنجه نین کئشییینی چکن بنده لره باخ،
گوندوز باخدیقلاری نین یوخوسو چوخدان شیرین.

عؤمور دئییل یاشاماق، بئله سی نیه لازیم؟ ...
آغریلاردان یاپیشیب، سحره آپاریرام.
باغیشلا، بخت یازانیم واختیم قالمیر دعا یا،
من اۆزومو هر گنجه قهره آپاریرام.

Ben Anadoluyum.

من آنادولویام...

* Yavuz Bülent Bakiler

* یاووز بولنت باکیلر

Ben Anadoluyum...

من آنادولویام...

Yıllar yılı susuz kaldım, yıllar yılı aç...

ایللر ایلی سوسوز قالدیم، ایللر ایلی آج...

Şükrederek, kalktığım sofralarımnda
Ya soğan ekmek olur, yahut bulamaç.شکراندرك، قالغدیغیم سوفره لریمده
یا سوغان اکمک اولور، یاخود بولاماچ.Hastalarım ölüm yataklarında
Ne doktor yüzü gördüm, ne ilaç.خسته لریم اؤلوم یاتاقلاریندا
نه دوکتور اوزو گۆردوم، نه عیلاج.Zaman zaman nankör çıktı büyütüp okuttuğum,
Gölge vermedi çok kere diktiğim ağaç...زaman - zaman نankور چیخدی بؤیودوب اوخوتدوغوم،
گۆلگه وئرمه دی چوخ کره اکدییم آغاج...Devlet denince hep vergi geldi aklıma
Jandarma deyince kırbaç...دولت دئیینجه هپ وئرگی گلدی عاغلیما
ژاندارما دئیینجه قیرپاج...En gümrak ırmaklarım boşuna akıp gitti
Üç beş adım ötesinde toprağım vardı kıraç.ان گمراه ایرماقلاریم بوشونا آخیب گتدی
اوچ - بئش آدیم اؤته سینده توپراغیم واردی کیراج.Gittim, yiğitçe döğüşüm gazâ meydanlarında
Ne tak-ı zaferler istedim, ne taç...گتدیم، ایگیتجه دؤیوشدوم قضا میدانلاریندا
نه طاق ظفرلر ایسته دیم، نه تاج...Savaşta çiğnetmedim hilâli düşmanlara
Barışta düştü üstüme gölge gölge haç...ساواشدا چیئنتمه دیم هیلالی دوشمانلارا
باریشدا دوشدو اوستومه کۆلگه - کۆلگه خاچ...Yolsuz, okulsuz köylerim, kasabalarım hâlâ
Alın terine muhtaç...یولسوز، اوخولسوز کۆی لریم، قصبه لریم حالا
آلین ترینه محتاج...Ben Anadoluyum, acılı, mahzun;
Bende bitmez tükenmez dert kulaç kulaç...من آنادولویام، آجیلی، محزون؛
من ده بیتمز، توکنمز درد قولاج قولاج...

Yavuz Bülent Bakiler

Əslən Azərbaycan Türkü olan Yavuz Bülent Bâkiler, də-
dələri Azərbaycan'ın Karabağ ilçəsindən Sivas'a göçmüş bir
ailədə doğdu. İlk və ortaöğrənimini Sivas, Gaziantep və Ma-
latya'da tamamladı. 1960 ılındə Ankara Ünivərsitəsi Huquq
Fakültəsindən məzun olduqdan sonra qısa bir sürə Yeni İs-
tanbul gazetəsində çalıştı.

Yavuz Bülent Bâkiler (23 Nisan 1936, Sivas - 28 Eylül 2025,
İstanbul), Türk şair ve yazarıdır. Gazetecilik, yöneticilik və
avukatlık da yapmıştır.

Dəniz nəğməsi

❁ Zilaləbanu Xalıqova (Özbəkistan)

Haray çəkir dəniz gurultusu.
Pıçıldayır şəfəqə baxıb.
Çalınmaqda payız tənburu,
Dalğa getdi nədən tez axıb?

Qumluqlara çırpılar arxayın.
Tullantıları səpər üstünə
Duyğu kimi köpüklədən ağın,
Aşiq edər qəfil özünə.

Gəmilərin qanadı yüksək,
Arzumtək vüqarlı güya.
Xəyalımda olunca sevincək,
Dəniz olub duyular dünya.

Dalğa olub coşdum hər səfər
Baxışın səslənər, yaxşıca aldadar.
Gözlərinə höpub getsəm əgər.
Ey yar, məni gəzmədən axtar.

دنیز نغمه‌سی

❁ زلاله خلیل اووا (اوزبکستان)

هارای چکیر دنیز گورولتوسو.
پیچیلدا بیر شفقە باخیب.
چالینماقدا پاییز تنبورو،
دالغا گتدی نەدن تئز آخیب؟

قوملوقلارا چیرپیلار آرخایین.
توللانتیلاری سپر اوستونە
دویغو کیمی کۆپوکله در آغین،
عاشق اندر قفیل اؤزونە.

گمیلرین قانادی یوکسک،
آرزومتک ووقارلی گویا.
خیالیمدا اولونجا سئوینجک،
دنیز اولوب دویولار دونیا.

دالغا اولوب جوشدوم هر سفر
باخیشین سس لئر، یاخشيجا آلدادار.
گۆزلرینه هۆپوب گتسم اگر.
ائی یار، منی گزمه‌دن آختار.

Əbədiyyətin Yaşadığı Ev

* Afaq Sıxlı

Ata itkisinə öyrəşmək mümkün deyil.

Ustadım əbədiyyətə köçəndən bütün dünyam dəyişib sanki. Yalnız tələbələri, şeir dünyası deyil, doğma yurdu – Əsrindəki mavi evi də yetim qalıb. Uzaqdan göyün bir parçasına bənzəyən o ev boşalıb, sahibinin səsinə, sözünü itirib. İndi orada acı, amma nurla dolu bir sükut hökm sürür. Bu sükut böyük şairin nəfəsini daşıyır...

Bu möhtəşəm evi görmək, ustadımla sakitlikdə vidalaşmaq üçün Əsrinə gəldim. Qəlbim həyəcanla döyünürdü: bilirdim ki, bu, sadəcə keçmişlə deyil, həm də əbədiyyətlə görüşdür – Məmməd İsmayilla söz, xatirə və sükut görüşü...

Evin qarşısında dayandım. Sahibsiz qalmış ağaclar şairin misraları kimi göyə can atırdı. İndi bu ev də, bağ da yetim qalmışdılar. Amma mənə elə gəlirdi ki, evin yiyəsi hələ də buradadır. O, hər otun, hər yarpağın, hər daşın içində yaşamaqdadır.

Gözüm yan tərəfdəki dirəyə sataşdı. Dəlik-deşik olmuş gövdəsində bir ağacdələn oturmuşdu. Dimdiyin səsi ürəyimdə əks-səda verdi. Necə ki, şair bir zamanlar o ritmi poeziyaya çevirmişdi, quş da sanki həmin misralarını təkrar edirdi:

"Mənim qapım – yer üzünün qapısı..."

Bağa girdim. Alma ağacları meyvələrin ağırlığından əyilmişdi. Beş alma dərdim – Məmməd İsmayılın xatirəsinə. Hər alma bir rəmz oldu: minnətdarlıq, hörmət, sevgi xatirə, əbədiyyət... Gələcək nəsillərin ruhuna qalacaq beş diri misral..

Kövrəlmiş qəlbimlə yavaş-yavaş şairin məzarına sarı üz tutdum. Üstündəki yaşıl ipək örtük, yerlə göy arasındakı sərhəd kimi, onu bizdən ayırmışdı... Ətrafda elə bir işıqlı və harmonik mənzərə açılırdı ki, mənim də ruhum göyə can atırdı.

Bu məzar ustadımın yoxluğunu xatırlatsa da, o ev, o bağ qərubsəsələr də, onun gözəl şeirləri dipdiri ayaqda qalacaqlar.

Onlar xoşbəxtdirlər, çünki hər zaman seviləcək, oxunacaq və məhəbbətlə səslənəcəklər.

Əsrin torpağı onun addımlarını, ağaclar baxışlarını, əllərinin istisini xatırlayacaq. Quşlar onun misralarının ritmiylə oxumaqda davam edəcəklər...

Məmməd İsmayıl getməyib. O sükuta, havaya, işığa qarışıb. Sözə çevrilib. Harada ölməz poeziyanın izləri varsa, o da orada olacaq. Çünki poeziya əbədiyyətin nəfəsidir. Və ona bir dəfə toxunan şəxs heç zaman ölmür.

ابدیتین یاشادیغی ائو

✿ آفاق شیخلی

-منیم قاپیم - یئر اوزونون قاپیسی...-

باغا گیردیم. ألما آغاجلاری مئیهلرین آغیرلیغیندان
ایلمیشدی. بئش ألما دردیم - ممد ایسماعیلین
خاطیرهسینه. هر ألما بیر رمز اولدو: مینتدارلیق،
حورمت، سئوگی خاطیره، ابدیت... گلهجک نسیللرین
روحونا قالاچاق بئش دیری میصرع!..

کؤورلمیش قلبیمله یاواش-یاواش شاعرین مزارینا ساری
اوز توتدوم. اوستوندهکی یاشیل ایپک اؤرتوک، یئرله
گۆی آراسینداکی سرحد کیمی، اونو بیزدن آیرمیشدی...
اطرافدا انله بیر ایشیقلی و هارمونیک منظره آچیلیردی
کی، منیم ده روحوم گۆیه جان آتیردی.

بو مزار اوستادیمین یوخلوغونو خاطیرلاتسا دا، او ائو، او
باغ غریب سسهلر ده، اونون گۆزل شعرلری دیپ-دیری
ایاقدا قالاچاقلار.

اونلار خوشبختدیرلر، چونکی هر زامان سئویلهجک،
اوخوناجاق و محبتله سسلنهجکلر.

اسریک توریاغی اونون آدیملارینی، آغاجلار باخیشلارینی،
اللری نین ایستیسینی خاطیرلاچاق. قوشلار اونون
میصرع لاری نین ریتمیله اوخوماقدا داوام آندهجکلر...

ممد ایسماعیل گئتمه ییب. او سوکوتا، هاوایا، ایشیغا
قاریشیب. سۆزه چئوریلیب. هارادا اۆلمز پونزیانین ایزلری
وارسا، اودا اورادا اولاجاق. چونکی پونزیابدیتین نفسی دیر.
و اونا بیر دفعه توخونان شخص هئچ زامان اۆلمور.

آتا ایتکیسینه اؤیرشمک مومکون دئییل.

اوستادیم ابدیته کۆچندن بوتون دونیام دیشیب سانکی.
یالیز طلبه لری، شعر دونیاسی دئییل، دوغما یوردو -
اسریک ده کی ماوی ائوی ده یئتیم قالیب. اوزاقدان گۆیون
بیر پارچاسینا بنزه یین او ائو بوخالیب، صاحبی نین
سسینی، سۆزونو ایتیریب. ایندی اورادا آجی، اما نورلا
دولو بیر سوکوت حؤکم سورور. بو سوکوت بؤیوک
شاعرین نفسینی داشیبیر...

بو محتشم ائوی گۆرمک، اوستادیملا ساکیتلیکده
ویداعلاشماق اوچون اسریکه گلدیم. قلبیم هیجانلا
دۆیونوردو: بیلیردیم کی، بو، سادهجه کئچمیشله دئییل،
هم ده ابدیتله گۆروشدور - ممد ایسماعیل لا سۆز،
خاطیره و سوکوت گۆروشو...

ائوین قارشیسیندا دایاندم. صاحب سیز قالمیش آغاجلار
شاعرین میصرع لاری کیمی گۆیه جان آتیردی. ایندی بو
ائو ده، باغ دا یئتیم قالمیشدی. اما منه انله گلیردی
کی، ائوین یییه سی هله ده بورادادیر. او، هر اوتون، هر
یاریاغین، هر داشین اچینده یاشاماقدادیر.

گۆزوم یان طرفده کی دیره یه ساتاشدی. دلیک-دئشیک
اولموش گۆوده سینده بیر آغاج ده لن اوتورموشدو.
دیمدیگی نین سسی اوره ییمده عکس-صدا وئردی. نئجه
کی، شاعر بیر زامانلار او ریتمی پونزیایا چئویرمیشدی،
قوش دا سانکی همین میصرع لارینی تکرار آندیردی:

Tanrılar qayıdır, yerə

تانریلار قاییدیر، یئرە

* Nazim Əhmədli

* ناظم احمدلی

Əlimdə qələm ləliyə,
Nə yazım, bu ağ varğa;
Dünyanın payızı gəlir,
Xal düşür, yaşıl yarpağa;

ایمده قلم لیلی،
نه یازیم، بو آغ واراغا؛
دونیانین پاییزی گلیر،
خال دوشور، یاشیل یارپاغا؛

Hər yerə bir dərd atılıb,
Unudulub, yurd atılıb;
Buludlara nə qatılıb,
Zəqqutun yağır, torpağa;

هر یئرە بیر درد آتیلیب،
اونودولوب، یورد آتیلیب؛
بولودلارا نه قاتیلیب،
زققوتون یاغیر، تورپاغا؛

Nə göndərib, qəm göndərib,
Ağlı-huşu kəm göndərib;
Bu dünyanı kim döndərib,
Piltəsi sönmüş çırağa;

نه گؤندریب، غم گؤندریب،
آغلی-هوشو کم گؤندریب؛
بو دونیانی کیم دؤندریب،
پیلتهسی سؤنموش چیراغا؛

Dərd adama elçi düşür,
Mənə də ən gici düşür;
Nə tora bir qəci düşür,
Nə balıq gəlir, qarmağa;

درد آداما ائلچی دوشور،
منه ده ان گیجی دوشور؛
نه تورا بیر قجی دوشور،
نه بالیق گلیر، قارماغا؛

Ömür gedir, can ütülür,
Damarımda qan ütülür;
Fələk də, yaman ütülür,
Dərdi-səri sırımağa;

عؤمور گئدیر، جان اوتولور،
داماریمدا قان اوتولور؛
فلک ده، یامان اوتولور،
دردی-سری سیریماغا؛

Görən nə olub, bəşərə,
Bir birini salıb şərə;
Tanrılar qayıdır, yerə
Mizan-tərəzi qurmağa.

گؤرن نه اولوب، بשרه،
بیر بیرینی سالیب شره؛
تانریلار قاییدیر، یئرە
میزان-ترزی قورماغا.

Vuslat Çağrısı

ووصلت چاڭرئسى

❀ Talat Ülker

❀ طلعت اولكر

Kement atıp yıldızları geceden
Çalsam da terk etmez hasretin beni
Ruhun kafesini açıp yüceden
Salsam da terk etmez hasretin beni

كمند آتیب اولدوزلاری گئجه دن
چالسام دا ترك ائتمز حسرتین منی
روحون قفسینی آچیپ اوجادان
سالسام دا ترك ائتمز حسرتین منی

Hayallerim uçuk düşlerim arsız
Kafam darmadağın yüreğim ıssız
Vücut ikliminde her bahar yalnız
Kalsam da terk etmez hasretin beni

خیاللاریم اوچوق، دوش لیریم عارسیز
قافام دارماداغین اوره ییم ایس سیز
وجود ایقلیمینده هر باهار یالنینز
قالسام دا ترك ائتمز حسرتین منی

Aşkın büyüünde Kerem'e sırdaş
Dağları delerken Ferhat'a haldaş
Vuslat sahrasında Mecnun'a yoldaş
Olsam da terk etmez hasretin beni

عشقی بویوسونده کره سیرداش
داغلاری دلرکن فرهادا حالداش
وصلت صحراسیندا مجنونا یولداش
اولسام دا ترك ائتمز حسرتین منی

Gözyaşlarım düşer kaynar kanımda
Kızıl kıyametler kopar canımda
Her akşam her seher seni yanımda
Bulsam da terk etmez hasretin beni

گۆز یاش لاریم دوشر قاینار قانیما
قیزیل قیامت لر قوپار جانیما
هر آخشام، هر سحر سنی یانیما
بولسام دا ترك ائتمز حسرتین منی

Yıllara yendirdin tahammülümü
Soluksuz bıraktın can bülbülümü
Öylesine kuştattın ki gönlümü
Ölsem de terk etmez hasretin beni

ایل لره یئندیردین تحمیلومو
سولوقسوز بوراخدین جان بولبولومو
اویله سیننه قوشاتدین کی کؤنلومو
اؤلسم ده ترك ائتمز حسرتین منی

Bu gün bir gözəl gördüm, ❀ Hilal qaşı kaman olmuş
Dili Bülbül, Saçı Sünbül, ❀ Ynanağı ərğəvan olmuş

KÖLGƏM

کۆلگەم

* Hüseyin Rəzmi (YARAY)

* حسین رزمی (یارای)

Dur gedək burdan ay kölgəm
İzimizdən yol qızarsın.
Sən də mən tək yaralısan
Qanımızdan gül qızarsın.

دور گئدک بوردان ای کۆلگەم
ایزیمیزدن یول قیزارسین.
سن ده من تک یارالیسان
قانیمیزدان گول قیزارسین.

Bir yol açaq özümüzdən
Yaranaq öz izimizdən
Üzə qalmayaq bir üzdən
Üzə qalan tel qızarsın.

بیر یول آچاق اؤزوموزدن
یاراناق اؤز ایزیمیزدن
اوزه قالمایاق بیر اوزدن
اوزه قالان تئل قیزارسین.

Sol döşündən işıq gəlir
Tökülüb üstünü bəlir
Qanın nəzərə ağ gəlir
Al üzünə çal qızarsın.

سول دۆشوندن ایشیق گلیر
تۆگولوب اوستونو بلیر
قانین نظره آغ گلیر
آل اوزونه چال قیزارسین.

Qoşa qaşa quşdu dedik
Gülə_ gülə güllə yedik
Bu düşməklər , düş dü dedik
Quşlar düşsün dal qızarsın.

قوشا قاشا قوشدو دئدیک
گوله- گوله گولله یئدیک
بو دوشمکلر ، دوش دو دئدیک
قوشلار دوشسون دال قیزارسین.

Gözlə day getməyək boşa
Özümüzü vurub başa
Dur sukutu çalaq daşa
Dodaq yansın , dil qızarsın.

گۆزله دای گئتمه ییک بوشا
اؤزوموزو ووروب باشا
دور سوکوتو چالاق داشا
دوداق یانسین ، دیل قیزارسین.

Nə yazaq inciməsin

❁ Vədüd Dostı- ilqar

Yola sərdim gözümü gəlsə qonaq inciməsin,
Bircə bizdən dodağı tutsa soraq inciməsin.

Ya mənim əllərimi mötəlif et zülfündə
Ya pərişanlığı öyrət ki, daraq inciməsin

Qaşının tığını ta qəlbimə mayıl gördüm
Başımı şövqilə əydim ki, yaraq inciməsin

Üzünə ay dedilər amma mahaldır gözəlim
Ki, bu təşbihdən ol lalə yanaq inciməsin

İnciyər güldən ağır bir söz eşitsə ürəyi
Bilmirəm vəsfinə «ilqar» nə yazaq inciməsin

نه يازاق اينجيمه سين

❁ ودود دوستی- ايلقار

يولا سەردىم گۆزۈمۈ گەلسە قوناق اينجيمه سين
بىرجە بىزدىن دوداغى توتسا سوراق اينجيمه سين

يا منىم اللرىمى مەتکف انت زولفون دە
يا پەرىشانلىغى اۆيەرت كى داراق اينجيمه سين

قاشىنىن تىغىنى تا قەلبىمە مايىل گۆردۈم
باشىمى شوقىلە ايدىم كى ياراق اينجيمه سين

اوزونە اى دندى لر اما ماحال دىر گۆزەلىم
كى بو تەشبيھى دن اول لالە ياناق اينجيمه سين

اينجىيەر گول دن اغىر بىر سۆز ائشيتسە اورەيى
بىلمىرم وصفينه «ايلقار» نه يازاق اينجيمه سين

Eldar Muğanlının qısa biografiyası

Ədəbiyyat sevənlər qurupu

Ədəbiyyatımızda Eldar Muğanlı imzası ilə tanınan şair və jurnalist- 1960-ci ilin yazın orta ayının üçüncü günü Muğanın Əlirza abad (İslamabad) kəndində dünyaya göz açmış, 20 yaşınadək Parsabadın yaxınlığında yerləşən Əcirli kəndində, sonra isə Təbrizdə yaşamış və indi isə Tehrandə yaşayıb çalışır.

Təhsilini sosiologiya elmləri üzrə lisans və şəhər planlaşdırma elmi üzrə yüksək lisans ixtisasında almış, ədəbi toplumda daha artıq bir şair və jurnalist kimi tanınır.

Ədəbiyyata İnciləbdən sonra üz gətirəmiş, ilk şeirləri təbrizdə nəşr olan «furuği azadı» gündəliyi və digər nəşriyələrdə çap olmuşdur.

1984-ci ildən bir neçə il Təbrizdə «Ustad Şeida»nin başçılığı ilə nəşr olan «Azəri səhifəsi»ndə onunla əməkdaşlıq etmiş və dostları «Hacı Herizli», «Zəhra Yasəmən», «Həsən İldırım», «Nasir Davəran» «Mıyanalı Əlirza» ilə əməkdaşlıqda, bu gündəliyin özəl səhifələri olan «Uşaqlar bağçası»,

«Cəvanlar», «Aşıqlar» və «Qadınlar» bölümünü hazırlamaqda çalışmışdır.

-1990-ci il şeirlərinin bir hissəsi «Həyat Yollarında» adında tehranda "Mina" nəşriyyatı tərəfindən kitab şəkilində çap edilmişdir.

Eldar Muğanlı ədəbi- mədəni fəaliyyətlərində həmişə azərbaycan ədəbiyyatı və incə sənət şəxsiyyətlərinin əzizləmə və dəyərləndirmə yübləy və tədbirlərində ciddi iştirak etmiş və bu tədbirlərin tərtib edilməsində əlindən gələni əsirgəməmişdir.

İndilikdə 2011-ci ildən fəaliyyətə başladığı «Işıq Azərbaycan Ədəbiyyatı və İncə Sənət» saytının və qurucusu olduğu uç aylıq «ışıq» dərgisinin baş yazarıdır.

Eldar Muğanlı uzun illər «sahir» Ədəbi Mədəni dərnişinin idarə heyyyəti üzvu kimi çalışmışdır və bu gündə bu dərnişin fəaliyyətlərində fəal iştirak edən üzvlərindəndi.

Eldar Muğanlı- Mərhüm Həsən İldırım- Həbib Fərşəf- Mərhüm Həşim Tərən

Dahı ustad şairlərimiz

1989-ci il çəkilib

ائلدار موغانلی نین قیسا بیوگرافیاسی ادبیات سئونلر گروهو

اولان «اوشاقلار باغچاسی»، «جوانلار»، «عاشیقلار» و «قادینلار» بؤلومونو حاضیرلاماقدا چالیشمیشدیر.

۱۳۶۹- نجی ایل شعر لرینین بیر حصه‌سی «حیات یوللاریندا» آدیندا تهراندا مینا نشریاتی طرفیندن کیتاب شکیلینده چاپ ائدیلمیشدیر.

ائلدار موغانلی ادبی- مدنی فعالیتلرینده همیشه آذربایجان ادبیات و اینجه صنعت شخصیتلری نین عزیزلر و دیرلندیرمه یوبلئی و تدبیرلرینده جیددی اشتراک ائتمیش و بو تدبیرلرین ترتیب ائدیلمه‌سینده الیندن گلنی اسیرگمه‌میشدیر.

ایندیلیکده ۱۳۹۰- اینجی ایلدن فعالیتته باشلاتدیغی «ایشیق آذربایجان ادبیات و اینجه صنعت» سایتی نین و قوروجوسو اولدوغو اوچ آیلیق «ایشیق» درگی‌سی نین باش یازاری دیر.

ائلدار موغانلی اوزون ایللر «ساهر ادبی مدنی درنه‌یی» نین اداره هیئت‌ی عضو کی می چالیشمیشدیر و بوکون ده بو درنه‌یین فعالیتلرینده فعال اشتراک ائدن عضولریندیر.

ادبیاتیمیزدا ائلدار موغانلی امضاسی ایله تانینان شاعر و ژورنالیست ۱۳۳۹- اینجی ایلین اردیبهشت آیینین اوچونجو گونو موغانین علیرضا آباد (اسلام آباد) کندینده دونیا یا گوز آچمیش، ۲۰ یاشینا دک پارس آبادین یاخینلیغیندا یئرلشن اجیرلی کندینده، سونرا ایسه تبریزده یاشامیش و ایندیسه تهراندا یاشاییب چالیشیر. تحصیلاتینی سوسیولوگیا علملری اوزره لیسانس و شهر پلانلاشدیرما علمی اوزره یوکسک لیسانس اختصاصیندا آلمیش، ادبی اجتماعیاتیمیزدا داها آرتیق بیر شاعر و ژورنالیست کی می تانینیر.

ادبیاتا انقلابدان سونرا اوز گتیرمیش، ایلک شعرلری تبریزده نشر اولان «فروغ آزادی» روزنامه‌سی و دیگر نشریه‌لرده چاپ اولموشدور.

۱۳۶۳ دن بیر نچه ایل تبریزده «استاد شیدا» نین باشچیلیغی ایله نشر اولان «آذری صحیفه‌سی» نده اونونلا امکداشلیق ائتمیش و دوستلاری «حاجی هرزلی»، «زهرا یاسمن»، «حسن ایلدیریم»، «ناصر داوران» «میانالی علیرضا» لا امکداشالیقدا، بو روزنامه‌نین اؤزهل صحیفه‌لری

Eldar Muğanlı- Qafantı- Hacı Herizli- Süleyman Salis- Həsən İldırım- Eloğlu-Qadir Quruçaylı

Oturanlar: Ağay Olyayı-Azər Mazəndəranı- Həmidə Reyiszadə Səhər- Türkoğlu-Splaq- Bəxtiyar Nüsrət - Şəkil 1985-ci il Kərəcədə çəkilib.

Eldar Muğanlı
şairlər və ədəbiyyatçılar
güzgüsündə

❁ **Mərhum Həsən Riyazi «İldırım»**
(Şair və jurnalist)

Eldar haqqında çox danışa bilərəm, ancaq mən istəyirəm neçə xüsusiyyəti burda qeyd edəm. biri budur ki, onun əsərlərində olduğu kimi, həyatında da idealli yaşamaq vardı. onun əsərlərini oxusaz görərsiz ki bu əsərlərin müəllifi-şairi- nə qədər səmimi, nə qədər isti qanlı və nə qədər yurduna, xalqına, dilinə, ədəbiyyatına, mənliyinə və ideallığına bağlıdır. bunu «Həyat yollarında» əsərinin içində, xüsusi ilə «Həyat yolları» şeirində siz görə bilərsiniz.

İkincisi onun dostlarının yaratdıqları əsərlərin çap olmasında, habelə yayılmağındakı,

yardımlarıdır.

Üçüncüsü bundan ibarətdir ki: Azərbaycan adına keçirilən mərasimlərin qurulmasında onun əməyi danılmazdır.

Eldar, dostların və tanışların istedadlarının inkişafında çox kömək eləyib və burada xüsusi ilə qeyd etməliyəm ki, mənim birinci şeir kitabımı başqa dostların kitabları ilə bərabər Eldar öz əl yazması ilə -1987-ci ildə Ağay«Olyayı»nin maddi yardımını ilə hazırlayıb yaydı. bu əl yazma kitablar çox gözəl qarşılanıb, sevildi. indidə əsərlərimin hamısını ona əmanət etmişəm

❁ **Dr. Murtəza Məcdfər**
(Yazıçı və jurnalist)

Eldar Muğanlı, ali səviyyədə aldığı təhsil üzrə, illərdir İranın ən məhrum saxlanılmış bölgələrində, ictimai bir xadim kimi işləməkdədir.

O dəfələrlə «Sistan və Bəluçistan» bölgəsində və digər məhrum məntəqələrdə, xalqın biliklərini yuxarı aparmaq və onları məh-

rumiyyətdən qurtarmaq qəsdı ilə, aylarla bu bölgələrdə yaşamış, xalqın ürək sözlərini dinləyib və onlara elmi- ictimai tədbirlər tökmüşdür. ancaq onun bu işi də, səs-səmərsiz və hayküydən uzaq olmuşdur.

❁ **Hacı Herizli**
(Şair)

Eldar çox ədəbli, bilgili və təvazökar bir insandır; hamısından daha artıq, Eldar böyük bir izzət nəfsə malikdir. Eldar çox çətin bir şəraitlərdə yaşayıb, o çətin vəziyyətə biz şahid olmuşuq; onlarla yaşamışıq; onlarla acılı- şirinli, ağırılı- yüngüllü xatirələrimiz olubdur bu qırx iki ildə. mən həmişə ona göz qoymuşam; o həyatının bütün gərginliyinə baxmayaraq həmişə öz ayağının üstündə durubdur; qürü-

rünü başqalarının qabağında sındırmayıbdır; öz əməyi sayəsində keçinibdir;

Bir kimsəyə dayanmayıbdır. belə bir çətin və gərgin həyatda o yenə də ədəbiyyat bayrağını çiyindən yerə qoymayıbdır. On dörd ildir «İşıq» ədəbiyyat saytıının baş yazarı kimi fəaliyyət edir.

✿ Həbib Fərşbaf (şair və yazıçı)

Əzizim Eldar!

Zaman-zaman biliyinə, dözüümünə arxalanıb
acı və ağır günlərimi başdan aşırıbmışam.

Yazılarımın yanlışlarını, çatışmazlığını ha-
marlayıb, islah edib başımı ucaltmışan.

Gahdan önümüzə yol göstərən, gahda arxa-
mızda bir dayaq kimi yaşamışan.

Nə yaxşı ki sən varsan.

Səni yaşa. hər zaman var ol!

✿ Nasir davəran (Şair və tərciməçi)

Eldar Muğanlı çox ətraflı və neçə yönlü
bir insandır. onun şair xəyalı, el qayğısı, dili-
mizə və ədəbiyyatımıza kəpənək arzuları və
qısqanlıq oyalıdan digər özəllikləri, onu fərqi-
li bir məqamda təqdim eləyir.

Eldar Muğanlı həm Təbrizdə olduğu zaman,

həm də Təbrizdən mühacirət edəndən sonra,
yaşadığı bütün çətinliklərə rəğmən, Azərbay-
can ədəbi fəaliyyətlərində daimi bir iştirakçı
kimi əsaslı izlər buraxıb, gənc ədəbi nəslə ya-
radıcılıqlarını paylaşmaq üçün, çeşidli fürsət-
lər yaradıbdır.

✿ Hümmət şəhbazi (Ədəbiyyatşünas)

Eldar müəllim və onunla yaşd olan insan-
ların ədəbi həyatından aldığımız təcrübə siq-
nalları bunu göstərüb ki, bu nəsil, təmənnasız
işləyərək həmişə başqalarının əsərlərinin ya-

yılmasına yardımçı olaraq önəm vermişlər.
buna görə özlərinin yazıb yaratdıqlarını çap
etmək ikinci dərəcəli əhəmmiyyətə keçmişdir

✿ Kərim Qürbanzadə (jurnalit)

Eldar Muğanlının uzun illər ədəbiyyatımız-
da, mədəniyyətimizdə səssiz- səmirsiz və id-
diasız çalışmalarının şahidi olmuşam. ölkə sə-
viyəsində bir çox tədbirlərin və mərasimlərin
qurulmasında onunla və dostumuz «Həsən ıl-
dırım»la çox yaxından əməkdaşlığımız olub-
dur.

Yeri gəlmişkən Eldar Muğanlının ədəbiyyat
kitablarımızın nəşrə hazırlanmasında çəkdiyi
zəhmətləri də qeyd etməyi lazım görürəm. bir
çox şeir və nəsr kitablarımızın nəşr edilməsin-
də Eldar Muğanlının çox zəhməti olubdur. bu
nəşr olunan kitabların əksəriyyətində onun adı
getməyibdir.

Mərhum Ustad Yəhya Şeida (Şair-Ədib və jurnalit)

Bu məcmuəyə ki «Həyat Yollarında» ünvanı
almışdır, elə də təsadüfi bir ünvan deyil. tanış
olduğumuz kimi Eldar Muğanlı taleyindən
asılı bu kitaba, həqiqi və anamlı ünvan seçil-
mişdir . o bu həyat yollarında xeyli məziqələrə

tuş olub, kövrək qəlbi sıxıntılar və əzablar
çəkmişdir; lakin təlaş və ümüd əsası ilə kora
yolları keçib, bu sınaqdan üzü ağ, alını açıq və
müzəffər çıxmışdır .

اڭلدار موغانلى
شاعرلر و ادبيات چيلار
گۆزگوسوده

❁ مرحوم حسن رياضى «ايلديريم»
(شاعر و ژورناليست)

اوچونجوسو بوندان عبارتدير كى: آذربايجان آدينا كنجيريلن مراسيملرين قورولماسيندا اونون امه يى دانيلمازدير. اڭلدار، دوستلارين و تانيشلارين استعدادلارينين اينكيشافيندا چوخ كۆمك انله ييب و بوردا خصوصى ايله قئيد ائتمه لاييم كى، منيم بيرينجى شعر كيتابيمى باشقا دوستلارين كيتابلاريللا برابر اڭلدار اؤز اليازماسى ايله ۱۳۶۶-اينجى ايلده آقاى «علياى» نين مادي يارديمى ايله حاضايرلاييب يايدي. بو اليازما كيتابلار چوخ گۆزل قارشىلاييب، سئويلىدى. ايندى ده ائترلريمين هاميسينى اونا امانت ائتميشم.

اڭلدار حاققيندا چوخ دانيشا بيله رم، آنجاق من ايسته ييرم نچه خصوصيتى بوردا قئيد ائدم. بيرى بودور كى، اونون ائترلينده اولدوغو كيمي، حياتيندا دا ايدئاللى ياشاماق واردى. اونون ائترلرينى اوخوساز گۆررسيز كى بو ائترلرين مۆلليفى-شاعرى- نه قدر صميمى، نه قدر ايستى قانلى و نه قدر يوردونا، خالقينا، ديلينه، ادبياتينا، منليبينه و ايدئالليغيينا باغليدير. بونو «حيات يوللاريندا» ائترينين ايچينده، خصوصى ايله «حيات يوللارى» شعربنده سيز گۆره بيلرسيز. ايكينجى جيسى اونون دوستلارينين ياراتديقلارى ائترلرين چاپ اولماسيندا، هابئله ياييلماغينداكى يارديملاريدير.

❁ دوكتور مرتضى مجدفر
(يازچى و ژورناليست)

و اونلارى محروميتدن قورتارماق قصدى ايله، آيلارلا بو بۆلگه لرده ياشاميش، خالقين اوره ك سۆزلرينى دينله ييب و اونلارا علمى- اجتماعى تدبيرلر تۆكوشدور. آنجاق اونون بو ايشى ده، سس- سميرسيز و هاى- كويدن اوزاق اولموشدور.

اڭلدار موغانلى، عالى سوييه ده آلدىغى تحصيل اوزره، ايللردير ايرانين ان محروم ساخالنيلميش بۆلگه لرلنده، اجتماعى بير خاديم كيمي ايشلمكده دير. او دفعه لرله سيستان و بلوچستان بۆلگه سينده و ديگر محروم منطقه لرده، خالقين بيليكلرينى يوخارى آپارماق

❁ حاجى هريزلى
(شاعر)

بوتون گرگينليبينه باخمايارق هميشه اؤز آياغينين اوستونده دوروبدور؛ غورورونو باشقالارينين قاباغيندا سينديرماييبدير؛ اؤز امه يى سايه سينده كنجينيبدير؛ بير كيمسه يه دايانماييبدير. بئله بير چتين و گرگين حياتدا او يئنه ده بايراغينى چييينندن يئره قويماييبدير. اون ايلدير (بو آن اون دؤرد ايلدير) «ايشيق» ادبيات سايتينين باش يازارى كيمي فعاليت ائدير.

اڭلدار چوخ ادبلى، بيلگىلى و تواضعكار بير اينساندى؛ هاميسيندان داها آرتيق، اڭلدار بؤيوك بير عزت نفسه ماليكدير. اڭلدار چوخ چتين بير شرايطلرده ياشاييب، او چتين وضعيته بيز شاهيد اولموشوق؛ اونلارلا ياشاميشيق؛ اونلارلا آجيللى- شيرينلى، آغيرلى- يونگوللو خاطيره لر يمیز اولوبدور بو قيرخ ايكى ايلده (بو يازى دؤرد ايل قاباق يازيلىب) من هميشه اونا گۆز قويوموشام؛ او حياتينين

✿ حبیب فرشباف (شاعر و یازیچی)

گاهدان اؤنوموزده يول گۆسترن، گاه دا آرخامیزدا بیر دایاق
کیمی یاشامیسان.
نه یاخشی کی سن وارسان.
سنی یاشا. هر زمان وار اول!

عزیزیم ائلدار!
زمان-زمان بیلیمینه، دۆزومونه آرخالانیب آجی و آغیر
گونلریمی باشدان آشیرمیشام.
یازیلاریمین یالنیشلارینی، چاتیشمامازلیغینی
هامارلاییب، اصلاح ائدیپ باشیمی اوجالتمیسان.

✿ ناصر داوران (شاعر و ترجمه‌چی)

تبریزدن مهاجرت ائندن سونرا، یاشادیغی بوتون
چتینلیکلره رغمن، آذربایجان ادبی فعالیتلرینده دائمی
بیر اشتراکچی کیمی اساسلی ایزلر بوراخیب، گنج ادبی
نسله یارادیجیلیقلارینی پایلاشماق اوچون، چئشیدلی
فرصتلر یارادیبدیر.

ئلدار موغانلی چوخ اطرافلی و نئچه یؤنلو بیر اینساندیر.
اونون شاعر خیالی، ائل قایغیسی، دیلیمیزه و ادبیاتیمیزا
کینک آرزولاری و قیسقانجلار اویالدان دیگر اؤزه‌للیکلی،
اونو فرقلی بیر مقامدا تقدیم ائله‌ییر.
ئلدار موغانلی هم تبریزده اولدوغو زمان، هم ده

✿ همت شهبازی (ادبیاتشوناس)

اثرلرینین یایلماسینا یاردیمچی اولاراق اؤنم وئرمیشلر
بونا گۆره اؤز لرینین یازیب یاراتدیقلارینی چاپ ائتمک
ایکینجی درجه‌لی اهمیته کئچمیشدیر.

ئلدار معلیم و اونولا یاشید اولان اینسانلارین ادبی
حیاتیندان آدیغیمیز تجروبه سیقنال لاری بونو گۆستریب
کی بو نسل، تمناسیز ایشله‌یه‌رک همیشه باشقلارینین

✿ کریم قربانزاده (ژورنالیست)

یئری گلمیشکن ائلدار موغانلی نین ادبیات کیتابلاریمیزین
نشره حاضیرلانماسیندا چکدییی زحمتلری ده قئید
ائتمه‌یی لازیم گۆرورم. بیر چوخ شاعر و نثر کیتابلاریمیزین
نشر ائدیلمه‌سینده ائلدار موغانلی نین چوخ زحمتی
اولوبدور. بو نشر اولونان کیتابلارین اکثریتینده اونون آدی
گئتمه‌ییب‌دیر.

ئلدار موغانلی نین اوزون ایللر ادبیاتیمیزدا، مدنیتیمیزده
سس‌سیز- سمیرسیز و ادعاسیز چالیشمالارینین
شاهیدی اولموشام. اۆلکه سوییه‌سینده بیر چوخ تدبیر
لرین و مراسیملرین قورولماسیندا اونولا و دوستوموز
«حسن ایلدیریم» لا چوخ یاخیندان امکاداشلیغیمیز
اولوبدور.

✿ مرحوم استاد یحیی شیدا (شاعر، ادیب و ژورنالیست)

اولوب، کۆوره‌ک قلبی سیخینتیلار و عذابلار چکمیشدیر؛
لاکن تلاش و امید عصاصی ایله کورا یوللاری کئچیب، بو
سیناقدان اوزو آغ، آلنی آچیق و مظفر چیخمیشدیر.

بو مجموعه کی «حیات یوللاریندا» عنوانی آلمیشدیر، ائله
ده تصادفی بیر عنوان دئییل. تانیش اولدوغوموز کیمی ائلدار
موغانلی طالعیندن آسیلی بو کیتابا، حقیقی و آنلاملی عنوان
سئچیلیمشدیر. او بو حیات یوللاریندا خیلی مضیق‌لره توش

Ustad Eldar Muğanlının gül bağçası

❁ Səxavət İzzəti

1988-ci ilin payızında Tehranda dünya nəşriyatında (intişarati dünya) şeir və Yazılarıylə o çağlar «furuği azadı» gündəliyinin «azəri» səhifəsində tanış olduğum bir gənc yazarla yaxından görüşüb tanışdım. onda qoltuğunda bir dosya dosyanın içində yazılı kağızlar vardı. kağızları sordum dedi şeirlərimdir. yaxında «Həyat Yollarında» adıyla nəşr olacaq. o zamanlar mən də Aşıq ədəbiyyatından topladığım «Nəğməli dastanlar» kitabını çap icazəsinə göndərdiyimi dedim. ürəyi geydiyi köynək kimi ağ olan bu gənc (onda mənə təzə cavan idim) mənə kitab və kitab nəşri haqda bir miqdar biliklər verdi, hələdə yadımdadır. görüşmək ümidi ilə ayrıldığım hələ ki, o ilk görüş son görüş olaraq qalıb. bəli indi ki, kimi yadımdadır ana dilimizi çox gözəl və aydın və ədəbi şəkildə danışan o ağ köynəkli və ağ ürəkli gənc, uzun illər boyunca dilimizə, ədəbiyyatımıza, mədəniyyətimizə və sözün qısaı varlığınıza «İşıq» tutan ədəbiyyatşünas, şair, tədqiqatçı, tərciməçi, jurnalist, el və dil qayğıkeşi sayın Ustad «Eldar Muğanlı» cənablarıdır.

Böyük bir inamla, düz ilqarimla,

Bir anda susmadım, heç dayanmadım,

Axaraq dərədən, axaraq düzdən

Yol açdım qabağa, mən usanmadım.

Eldar Muğanlının otuz dörd il qabaq nəşr olan bu şeirində gedən təəhhüdlü sözləri o vaxtlar çox ehtimal ki, bir çoxları tərəfindən həyəcanlı bir şair xəyalı və ya gənc bir oğlanın mənəm- mənəmliyi sayıla bilərdi, ancaq illərin ötürüşü, zamanın keçışı hər şeyi ağır- yüngül edib üzə çıxardır zamanın gözgüsündə şair elinə və xalqına dediyi və verdiyi sözünü möhkəm tutaraq və üstündə dayanaraq və ona sədaqətlə əməl etdiyi açıq-aydın Atalar deyimilə desək aydan arı- gündən duru hər kəs üçün görünməkdədir.

Ustad ədəbiyyatşünas, şair, tədqiqatçı, tərciməçi, jurnalist Eldar Muğanlı əli qələm tutan gündən bu saata qədər İran türk ədəbiyyatının, mədəniyyətinin və milli varlığının tanınmasında və yayılmasında yaddan çıxarmaz- gözdən yayınmaz işlər görüblər.

On dörd ildən çoxdur ki, «İşıq ədəbiyyatı» saytı və «İşıq ədəbi dərnəyi»ni idarə edərək milli və mənəvi sərvətimizi tədqiq və təbliğ edir. çox təvazökar və hər cürə hay- küydən uzaq olan Eldar Muğanlı ədəbi yaradıcılıqla yanaşı çeşidli şeir və ədəbi tədbirlərin qurulub

idarə olunmasında və ədəbi məclislərin özəlliklə «sahir ədəbi dərnəyi»nin qurucularından olaraq yaranıb və çalışmasında danılmaz xidmətləri olubdur. Bununla yanaşı «Sabir» ədəbi məclisinin yola düşməsində mərhum Ustad şair «Həşim Tərən» və mərhum Ustad «Müzəffər Dirəfşi» ilə yaxından əmək daşlığı olubdur.

Eldar Muğanlı şah hakimiyyəti boğuntusunda boğulan şair, yazar, alim və ictimai xadimlərimizi istər kitablarda və istər internet düşərgələrində və müxtəlif sosial şəbəkələrdə can və könüldən tanıtdırmağa çalışıb, və çalışır.

2011 ilində fəaliyyətə başlayan «İşıq» internet dərgisinin qurucusu və baş yazarı olan Eldar Muğanlı ilkin addımını şeir və şairliyi ilə atmışdır. şeir və ədəbi yaradıcılığa 16-17 yaşlarında ikən başlayan şairin ana dilində yazdığı ilk şeirləri o günlərdə yayılan nəşriyələrdə, özəlliklə Təbrizdə yayınlanmaqda olan «furuği azadı» gündəliyinin mərhum Ustad «Yəhya Şeyda»nin zəhməti ilə hazırlanan «Azəri səhifə»sində yayınlanmışdı. 1990 ilində şeirlərinin bir qisməti «Həyat yollarında» adlı topluda Tehranda "Mina" nəşriyyatı tərəfindən «Müasir Azərbaycan şeirindən nümunələr» serisi adı altında nəşr olunmuşdur.

«Müasir Azərbaycan şeirindən nümunələr» dizisi ünvanı ilə mərhum Qaflantının «Ömür aynası», Ustad şair "Saplağ"ın «Mən günəş vurğunuyam» onda gənc indi qocaman şair Zülfüqar Kamalının «Qapımız açılır günəşə sarı» və qüdrətli şair və ədəbiyyatçı Əlirza Mıyanalının «Yaratmaq yaşamaqdır» kimi şeir məcmuələri daxilidi. Eldar Muğanlının «Həyat yollarında» şeir toplusu ilə birgə bu məcmuələrdə verilən şeirlər dil, quruluş və mənə, məzmun baxımından çox fərqli və yeni şeirlərlə bəzənmişdir.

Eldar Muğanlı çoxunluqla heca vəznili şeirlər yazsa da sərbəst və əruz vəznində də şeirləri gözəl və diqqətə layiqdir. şairin şeirləri mövzu baxımından da rəngarəngdir. özəlliklə İnsan, vətən, təbiət, üzgürlük, dil, mədəniyyət eşqi və sevgisi kələmə- kələmə işıq saçmadadır.

Ustad şairin şeirləri paklıq, təmizilik, aydınlıq və var gücü ilə İnsanlıq carçısı olaraq bütün pislik və çirkinliklərin qəddar düşmənidir. şairin şeir bağçasından aldığımız güllərin qoxusu ilə nəfəsimizi aydınlatmaq üçün az da olsa sizinlə birgə bu bağçaya seyrə çıxmaq istədik.

استاد ائلدار موغانلی نین گول باغچاسی

✿ سخاوت عزتی

شعر و ادبی تدبیرلرین قورولوب اداره اولونماسیندا و ادبی مجلسلرین اؤزلیکلره «ساهر ادبی درنه‌یی» نین یارانیب و چالیشماسیندا دانیلماز خدمتلی اولوبدور. بونولا یاناشی «صابر» ادبی مجلسی نین یولا دوشمه‌سینده مرحوم اوستاد شاعر «هاشیم ترلان» و مرحوم استاد «مظفر درفش» ایله یاخیندن امکداشلیغی اولوبدور.

ئلدار موغانلی شاه حاکیمیتی بوغونتوسوندا بوغولان شاعر، یازار، عالیم و اجتماعی خادملمیمیزی ایستر کتابلاردا و ایستر انترنت دوشرگه‌لرینده و چشیدلی سوسیال شبکه‌لرده جان و کؤنولدن تانیتدیرماغا چالیشیب و چالشی.

۲۰۱۱ ایلینده فعالیتیه باشلایان «ایشیق» اینترنت درگیسی نین قوروجوسو و باش یازاری اولان ائلدار موغانلی ایلکین آددیمینی شعر و شاعرلی ایله آتمیشدیر. شعر و ادبی یارادیجیلیغا ۱۶- ۱۷ یاشلاریندیکن باشلایان شاعرین آنا دیلینده یازدیغی ایلک شعرلری او گونلرده یاییلان نشریه‌لرده، اؤزلیکلره تبریزده یاییلانماقدا اولان «فروغ آزادی» گونده‌لییی نین مرحوم استاد «یحیی شیدا» نین زحمیتله حاضیرلانان «آذری صحیفه» سنده یاییلانمیشدی. ۱۹۹۰ ایلینده شعرلری نین بیر قیسمتی «حیات یوللاریندا» آدلی توپلودا تهراندا نشر مینا طرفیندن «معاصر آذربایجان شعریندن نمونه‌لر» سئریسی آدی آلتیندا نشر اولونموشدور.

«معاصر آذربایجان شعریندن نمونه‌لر» دیزبسی عنوانله مرحوم قافلاتی نین «عؤمور آیناسی»، استاد شاعر ساپلاغین «من گونش وورغونویام» اوندان گنج ایندی قوجامان شاعر ذوالفقار کمالی نین «قاپیمیز آچیلیر گونشه ساری» و قدرتلی شاعر و ادبیاتچی علیرضا میانالی نین «یاراتماق یاشاماقدیر» کیمی شعر مجموعه‌لری داخیل ایدی. ائلدار موغانلی نین «حیات یوللاریندا» شعر توپلوسو ایله بیرگه بو مجموعه‌لرده وئرین شعرلر دیل، قورولوش و معنا، مضمون باخیمیندن چوخ فرقلی و یئنی شعرلرله بزمیشدیرلر.

ئلدار موغانلی چوخونلوقلا هئجا وزنیللی شعرلر یازسادا سربست و عروض وزنینده ده شعرلری گؤزل و دقته لایقیدیر. شاعرین شعرلری موضوع باخیمیندا رنگارنگدیر. اؤزلیکلره انسان، وطن، طبیعت، اوزگورلوک، دیل، مدنیت عشقی و سئوگیسی کلمه- کلمه ایشیق ساچمادیر.

استاد شاعرین شعرلری پاکلیق، تمیزلیک، آیدینلیق و وار گوجو ایله انسانلیق جارچیسی اولاراق بوتون پیسلیک و چیرکینلیکلرین قدار دوشمنی دیر. شاعرین شعر باغچاسیندا آلدیغیمیز گوللرین قوخوسو ایله نفسیمیزی آیدینلاتماق اوچون آزدا اولسا سیزینله بیرگه بو باغچایا سئیره چیخماق ایسته‌دیک.

۱۳۶۷- اینجی ایلین پاییزیندا تهراندا دنیا نشریاتیندا (انتشارات دنیا) شعر و یازیلارلا او چاغلار «فروغ آزادی» گونده‌لییین «آذری» صحیفه‌سینده تانیش اولدوغوم بیر گنج یازارلا گؤروشوب تانیشدیم. اوندان قولتوغوندا بیر دوسویا، دوسیانی اینچینده یازیلی کاغذلار واریدی. کاغذلاری سوردوم دئدی شعرلریمدیر، یاخیندا «حیات یوللاریندا» آدی ایله نشر اولاجاق. او زامانلار منده عاشیق ادبیاتیندا توپلادیغیم «نغمه‌لی داستانلار» کتابینی چاپ اجازه‌سینه گؤندردیم. دئدیم، اوره‌یی گئیدی کؤینک کیمی آغ اولان بو گنج (اوندان منده تزه جوان ایدی) منه کتاب و کتاب نشری حاقدا بیر مقدار بیلیکلر وئردی. هله‌ده یادیمدادی، گؤروشمک اومودو ایله آیریلدیق هله‌کی، او ایلک گؤروش سون گؤروش اولاراق قالیب. بلی ایندیکی کیمی یادیمدادیر آنا دیلمیزی چوخ گؤزل و آیدین و ادبی شکیلده دانیشان او آغ کؤینکلی و آغ اورکلی گنج اوزون ایللر بویونجا دیلمیزه، ادبیاتیمیزا، مدنیتیمیزه و سؤزون قیساساسی وارلیغیمیزا ایشیق توتان ادبیاتشناس، شاعر، تدقیقاتچی، ترجمه‌چی، ژورنالیست ائل و دیل قایغی کئشی سایین استاد ائلدار موغانلی جنابلاری ایدی.

بؤیوک بیر ایناملا، دوز ایلقاریملا،

بیر آن‌دا سوسمادیم، هئچ دایانمادیم،

آخاراق دره‌دن، آخاراق دوزدن

یول آچدیم قاباغا، من اوسانمادیم.

ئلدار موغانلی نین اوتوز دؤرد ایل قابق نشر اولان بو شعرینده گئدن تمهدلی سؤزلری او واختلار چوخ احتمال کی، بیر چوخلاری طرفیندن هیجانلی بیر شاعر خیالی و یا گنج بیر اوغلانین منم- منملی سایبلا بیلردی، آنجاق ایللرین اؤتوشو، زامانین کئچیشی هر شئی آغیر- یونگول اندیب اوزه چیخاردیر. زامانین گؤزگوسونده شاعر ائلینه و خالقینا دئدییی و وئردیی سؤزونو محکم توتوب و اوستونده دایاناراق و اونا صداقتله عمل ائتدییی آجیق- آیدین آتالار دئییمیلله دئسک آیدان آری- گوندن دورو هر کس اوچون گؤرونمک‌ده‌یر. استاد ادبیاتشناس، شاعر، تدقیقاتچی، ترجمه‌چی، ژورنالیست ائلدار موغانلی الی قلم توتان گوندن بو ساعاتا قدر ایران تورک ادبیاتینین، مدنیتینین و ملی وارلیغی نین تانینماسیندا و یاییلماسیندا یاددان چیخماز- گؤزدن یایینماز ایشلر گؤروبیلر.

اون دؤرد ایلدن چوخدور کی، «ایشیق ادبیات» سایتی و «ایشیق ادبی درنه‌یی» نی اداره ائدرک ملی و معنوی ثروتیمیزی تدقیق

و تبلیغ ائدیر. چوخ تواضع کار و هر جوره‌های- کوی‌دن اوزاق اولان ائلدار موغانلی ادبی یارادیجیلیقلا یاناشی چشیدلی

Pay umuram

پای اومورام

✿ Eldar muğanlı

✿ ائلدار موغانلی

Üşüyür duyğularım,
Gözündən pay umuram.
Görünməz yuxularım,
Gözündən pay umuram.

اوشویور دویغولاریم،
کۆزوندن پای اومورام.
گۆرونمز یوخولاریم،
گۆزوندن پای اومورام.

Düşübdü dilə sevgim,
Aylara, ilə sevgim;
Pozulur belə sevgim,
İzindən pay umuram.

دوشوبدو دیله سئوگیم،
آی لارا، ایله سئوگیم؛
پوزولور بئله سئوگیم،
ایزیندن پای اومورام.

Gecikib ilk baharım,
Talanıb sevgi varım;
Çoxuna yox qərarım,
Azından pay umuram.

گئجیکیب ایلك باهاریم،
تالانیب سئوگی واریم؛
چوخونا یوخ قاراریم،
آزیندان پای اومورام.

Əriyir yerə kölgəm,
Oynadır atını qəm;
Çəkilib dara nəğməm,
Sözündən pay umuram.

اری ییر یرّه کۆلگم،
اوینادیر آتینی غم؛
چکیلپب دارا نغمه م،
سۆزوندن پای اومورام.

Ürəkdə bitənimsən,
Gül üstə ötənimsən;
Pay verən vətənimsən,
Özündən pay umuram.

اورکده بیتهنیم سن،
گول اوسته اۆته نیم سن؛
پای وئرن وطنیم سن،
اۆزوندن پای اومورام.

Azər 1396 – Tehran
Noyabr 2014 - Tehran

آذر ۱۳۹۶ – تهران

Eldar Muğanlı
Azərbaycan
ədəbiyyat və
mədəniyyət
dahlələri arasın-
da

Özgürlük

اۆزگورلوك

✿ Eldar muğanlı

✿ ائلدار موغانلی

Hər səhər güzgüdə görüşürük
Heç bir kimsə olmadan,
Heç bir kimsə duymadan.
Hər səhər güzgüdə görüşürük;
Dilləşirik arzularımızdan
Pıçıldaşırıq sevgimizdən;
Bə'zən, dünənin nağıllarıyla
Beynimizi şirinlədirik,
Bal dadı verir
Ömür- günümüzə atılan almalar;
Güzgü də şirinləşir
Şirinləşir hər nə var.
Hər səhər güzgüdə görüşürük;
Xıslın-xıslın pıçıltilarımız
Yollara qovuşan illərimizə dönür,
Lələk-lələk arzularımız
Göyərçinlərin uçuşuna bürünür.
Gözlərimizdə
Quş ürəyi çırpınır,
Baxışlarımızda
Sonu görünməyən bir yolun yolçuluğu göyərir.
Hər səhər güzgüdə görüşürük;
Bə'zən, bir bucağına sığınıb
Oxuya bilmədiyimiz kitabların,
Dinləyə bilmədiyimiz nəğmələrin həsrətini
Ürəyimizdə tamsınıırıq.
Şirinliyi durulan nəğmələrə
Qanadlanmaq istəyən kitablara
Qışqanıırıq.
Hər səhər güzgüdə görüşürük;
Nə güzgü bizdən inciyir
Nə biz güzgüdən yoruluruq;
Güzgüleşirik, heç bir kimsə olmadan;
Özgürləşirik, heç bir kimsə duymadan!

Bəhmən 1403 – Tehran

Yanvar 2025 - Tehran

hər səhər güzgüdə görüşürük
heç bir kimsə olmadan,
heç bir kimsə duymadan.
hər səhər güzgüdə görüşürük;
dilləşirik arzularımızdan
pıçıladaşırıq sevgimizdən;
bə'zən, dünənin nağıllarıyla
beynimizi şirinlədirik,
bal dadı verir
ömür- günümüzə atılan almalar;
güzgü də şirinləşir
şirinləşir hər nə var.
hər səhər güzgüdə görüşürük;
xıslın-xıslın pıçıltilarımız
yollara qovuşan illərimizə dönür,
lələk-lələk arzularımız
göyərçinlərin uçuşuna bürünür.
gözlərimizdə
quş ürəyi çırpınır,
baxışlarımızda
sonu görünməyən bir yolun yolçuluğu göyərir.
hər səhər güzgüdə görüşürük;
bə'zən, bir bucağına sığınıb
oxuya bilmədiyimiz kitabların,
dinləyə bilmədiyimiz nəğmələrin həsrətini
ürəyimizdə tamsınıırıq.
şirinliyi durulan nəğmələrə
qanadlanmaq istəyən kitablara
qışqanıırıq.
hər səhər güzgüdə görüşürük;
nə güzgü bizdən inciyir
nə biz güzgüdən yoruluruq;
güzgüleşirik, heç bir kimsə olmadan;
özgürləşirik, heç bir kimsə duymadan!

بهمن ۱۴۰۳ تهران

Bu Dağlar

بو داغلار

✿ Eldar Muğanlı

✿ انلدار موغانلی

Bu dağlar gözümdən iraq olmasın,
Mən onu hər zaman var istəyirəm.
Döşündə kəhliyin qaqqıltı səsin,
Başında parlayan qar istəyirəm.

بو داغلار گۆزومدن ایراق اولماسین،
من اونو هر زمان وار ایسته ییرم.
دۆشوندە کەهلیگین قاققیلتی سسین،
باشیندا پارلایان قار ایسته ییرم.

Qoynunda dirçələn bənövşələrin,
Şıldırım qayada qafıllar yerin,
Gecəsin-gündüzün, axşam-səhərin,
Büsbütün hər nəyi var, istəyirəm.

قوینوندا دیرچەلن بَنُوشەلرین،
سێلدیریم قایادا قافلان لار یئرین،
گەجەسین- گوندوزون، آخسام- سحرین،
بوس بوتون هر نه یی وار، ایسته ییرم.

Dosta bir anadır, düşmana qənim,
Yaman-dar günümdə doğma vətənim,
O mənim sevənim, həm sevilənim,
Bax, belə bir yoldaş, yar istəyirəm.

دوستا بیر آنادیر، دوشمانا غنیم،
یامان- دارگونومده دوغما وطنیم،
او منیم سئوہنیم، هم سئویلہنیم،
باخ، بئله بیر یولداش، یار ایسته ییرم.

Duman ucalmasın başından müdam,
Yalında, yolunda itməsin adam;
Gələrsəm qoynuna, deməsin yadam,
Mən öz balasıyam, bar istəyirəm.

دومان اوجالماسین باشیندان مودام،
یالیندا، یولوندا ایتمەسین آدام؛
گلەرسەم قوینونا، دئمەسین یادام،
من اۆز بالاسییام، بار ایسته ییرم.

Mənliyi, qururu ondan almışam,
Onun sinəsində mən ucalmışam,
İndi ocaq üçün oda gəlmişəm,
Ağzından püskürən nar istəyirəm;
Bax, belə bir yoldaş, yar istəyirəm.

منلیگی، غرورو اوندان آلمیشام،
اونون سینەسیندە من اوچالیمیشام،
ایندی اوجاق اوچون اودا گلیمیشم،
آغزیندان پوسگورن نار ایسته ییرم؛
باخ، بئله بیر یولداش، یار ایسته ییرم.

Ordibeheşt 1384 – Tehran

اردیبهشت ۱۳۸۴ - تهران

Ustad Yəhya Şeyda Ustad Həşim Tərzan

Ədəbiyyatımızın unudulmazları

Öncülüm!

(Göyərçin baxışlı qadınlarımızın şərəfinə)

* Eldar Muğanlı

Hankı dağların sinəsində sığallanıb bu baxış
Hankı zirvənin döşündən əmib bu quş,
Qayalar yüksəlişindən çəkinir
Tufanlar, önündə baş əyir?!

Hankı dağların sinəsində sığallanıb bu baxış
Uçur dərinliyində şəvə - şəvə mirvarılar,
Yollarına düzülür düzüm - düzüm lalələr
Yarpaq - yarpaq yaşıllar
Xışım - xışım xışiltılar,
Kəkilində çiçəklənir
Səhər yelinin tumurcuqları,
Ağac - ağac meşələdir
Qasnaq vurmuş torpağın son baharı?!

Hankı dağların sinəsində sığallanıb bu baxış
Görünüşündə
Damla - damla damır ışıq qoxusu
Mışıl - mışıl əriyir yuxuluların yuxusu?!
Sıra - sıra sıralanıb
Göy zəmilərin torağayları
Baxışlarında bərəkət ışıltısı, qıyha səsi
Qanadlarında lələk - lələk yüksəliş
Çiçək - çiçək qızıl uçuş; -
Yaşayır yaşam
Dirçəlir olum,
Maviliyə yürüyür -
Öncülüm!

Şəhrivər 1401 - Tehran

Avqust 2022 - Tehran

اؤنجولوم!

(گۆیرچین باخیشلی قادینلاریمیزین شرفینه)

* ائلدار موغانلی

هانکی داغلارین سینە سینە سیغالانیب بو باخیش
هانکی زیروەنین دۆشوندن امیب بو قوش،
قایالار، یوکسە لیشیندن چکینیر
توفانلار، اؤنوندە باش اییر؟!

هانکی داغلارین سینە سینە سیغالانیب بو باخیش
اوچور درینلیییندە شەوہ - شەوہ میرواری لار،
یوللارینا دوزولور دوزوم - دوزوم لالەر
یاریاق - یاریاق یاشیل لار
خیشیم - خیشیم خیشیلتی لار،
ککیلیندە چیچکلەنیر
سحر یئلی نین تومورجوقلاری،
آغاج - آغاج مئشە لەنیر
قاسناق وورموش توریاغین سون باهاری؟!

هانکی داغلارین سینە سینە سیغالانیب بو باخیش
گۆرونوشوندە
داملا - داملا دامیر ایشیق قوخوسو
میسیل - میسیل اریییر یوخولولارین یوخوسو؟!

سیرا - سیرا سیرالانیب
گوی زمی لرین توراغای لاری
- باخیشلاریندا برکت ایشیلتیسی، قیها سسی
قانادلاریندا لەلک - لەلک یوکسە لیش
چیچک - چیچک قیزیل اوچوش؛ -
یاشاییر یاشام
دیرجە لیرو اولوم،
ماویلییه یوروپور -
اؤنجولوم!

شهریور ۱۴۰۱ - تهران

Hələ bilmirəm

هله بيلميرم

✿ Eldar Muğanlı

✿ ائلدار موغانلی

Nədən düşdüm bu sevdaya,
Vuruldu belə, bilmirəm!
İlk baharın qaranquşu -
Gələrmə dilə? bilmirəm!

نەدن دوشدوم بو سئودایا،
وورولدوم بئله، بيلميرم!
ایلك باهارین قارانقوشو-
گلریمی دیله؟، بيلميرم!

Bu qəribə istək nədir,
Gah yandırır, gah göynədir;
Baş alıbdı hara gedir? -
Görürəm; bilə bilmirəm!

بو غریبە ایستک نەدیر،
گاه یاندیریر،گاه گۆینەدیر؛
باش آلیبدی هارا گئدیر؟-
گۆرورم؛ بیلە بيلميرم!

Yaş artır yaşıma üstünə;
Qınanıram: bu nə, o nə?
Kölgədir başım üstünə,
Qanşara gələ bilmirəm.

یاش آرتیر یاشیم اوستونه؛
قینانیرام: بو نه، او نه؟
کۆلگەدیر باشیم اوستونه،
قانشارا گلە بيلميرم.

Göylərinde quş olmuşam,
Büsbütün uçuş olmuşam,
Sevdasına tuş olmuşam;
Könüldən silə bilmirəm.

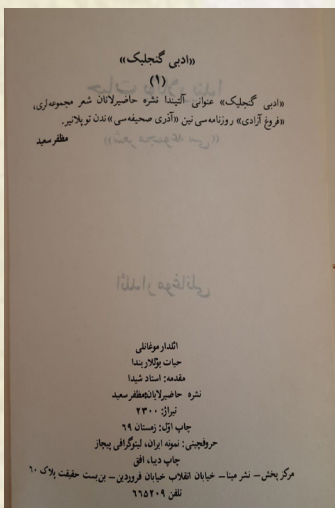
گۆیلرینده قوش اولموşam،
بوسبوتون اوچوش اولموşam،
سئوداسینا توش اولموşam؛
کۆنولدن سیلە بيلميرم.

İki başlı bir ürəyəm,
Alma naxışlı diləyəm;
Harda qurtaracaq bu dəm?
Soruşma! Hələ bilmirəm.

ایکی باشلی بیر اورەیم،
آلما ناخیشلی دیلەیم؛
هارد قورتاراجاق بو دم؟-
سوروشما! هله بيلميرم.

Şəhrivər 1393 - TehranAvqust 2014 - Tehran

شهریور ۱۳۹۳- تهران

Şairin birin-ci
şeir toplusu
olan
"Həyat
yollarında"
adlı kitabının
qabığı.

Ad günü

آد گونو

* Eldar Muğanlı

* ائلدار موغانلی

Bu gün ad günüdür, yığılıb hamı,
İyirmi yaşına dolursan indi.
Görüşün bürüyüb şair dünyamı,
Şeirdə sənindi, söz də sənindi.

بو گون آد گونوندور ، ییغیلیب هامی،
ایگیرمی یاشینا دولورسان ایندی.
گۆروشون بورویوب شاعر دونیامی،
شعیرده سنیندی، سۆزده سنیندی.

Dağlar uca qoysun papağın bu gün,
Coşsun bulaqların qaynar ürəyi.
Meşələr zümzümə etsin səninçün,
Oxşasın könlünü bahar küləyi.

داغلار اوجا قویسون پایاغین بو گون،
جوئشسون بولاقلارین قاینار اورهی.
مئشه لر زومزومه ائتسین سنینچون،
اوخشاسین کۆنلونو باهار کوله یی.

Yaşıl meşələrin, sərt qayaların-
Sənəsi üstündə gül açdı izin.
Qış günü carçısı oldun baharın,
Sabaha yönəldi ürəyin, gözün.

یاشیل مئشه لرین، سرت قایالارین-
سینه سی اوستونده گول آچدی ایزین.
قیش گونو جارچیسی اولدون باহারین،
صاباحا یۆنلیدی اوره یین، گۆزون.

Sevda yollarında tuş oldun qəmə,
Min fətnə törətdi "Qara Məlik"lər.
Böyük günah olmuş sevgi, sən demə!
Saray qanunları olanda əzbər.

سئودا یوللاریندا توش اولدون غمه،
مین فیتنه تۆرتدی «قارا ملیک» لر.
بؤیوک گناه اولموش سئوگی، سن دئمە!
سارای قانونلاری اولاندا ازبەر.

Dünən qadalı, bu günün qanlı,
Sol düşün üstündə dağ vardı yenə.
Başın fırtınalı, könlün dumanlı
Nə həzin baxırsan ana vətənə?!

دونه نین قادالی، بوگونون قانلی،
سول دۆشون اوستونده داغ واردی یئنه.
باشین فیرتینالی، کۆنلون دومانلی
نه حزین باخیرسان آنا وطنه؟!

İyirmi qış keçir yaz həyatından,
Bu gün ad günüdür, yığılıb hamı.
Elə bil dayanıb, yerim zaman
Görüşün bürüyüb şair dünyamı.

ایگیرمی قیش کئچیر یاز حیاتیندان،
بو گون آد گونوندور، ییغیلیب هامی.
ائله بیل دایانیب، یئریمیر زامان
گۆروشون بورویوب شاعر دونیامی.

Əli boş dəyiləm bu günündə mən,
Özümdən qurtarıb, mən sən olmuşam.
Sənin bulaq kimi sədaqətindən-
"Ardınca sürünən kölgən olmuşam."*

الی بوش دئییلیم بو گونونده من،
اۆزومدن قورتاریب، من سن اولموشام.
سنین بولاغ کیمی صداقتیندن-
«آردینجا سورونن کۆلگن اولموشام.»*

19 Bəhmən 1369
8 fevral 1991

۱۹ بهمن ۱۳۶۹

* Bir mahnı sözlərindən

*: بیر ماهنی سۆزلریندن

Sənə diyə bilmədiklərim

سنه دئییه بيلمه دیکلریم

✿ Eldar Muğanlı

✿ ائلدار موغانلی

Sənə diyə bilmədiklərimi
Şitil-şitil ömrümə əkdim;
Günü gündən boy atdılar
Yaşadılar
Yaşatdılar.
Sənə diyə bilmədiklərimi
Yarpaq-yarpaq günlərimə səpdim
Aylarıma duyulədim;
Bəzən şıdırgı yaz yağışı olub yağdılar köksümə,
Bəzən küləkli payız yağmuru olub əsdilər üstümə.
At üstündə dəyişən il oldu sənə deyə bilmədiklərim
Mavilikdə kişnədi
Qanadı yellərə meydan oxudu
Sinesi qasırgalara şahə qalxdı
Atlısı
Atsız çapdı arzuların enin-boyun,
Atsız
Bayraq etdi rüyaların qızıl donun.
Səni mənə yaşatdı
Səni məndə yaşatdı
Sənə diyə bilmədiklərim;
Sənə demədiklərim.

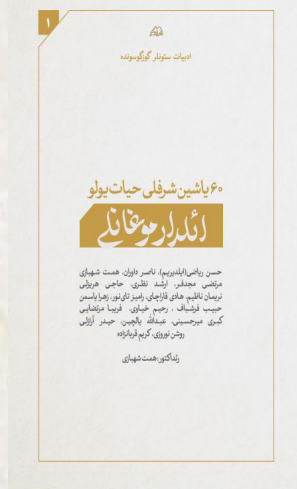
سنه دئییه بيلمه دیکلریمی
شیتیل-شیتیل عۆمرۆمه اکدیم؛
گونو گوندن بوی آتدی لار
یاşادی لار
یاşاتدی لار.
سنه دئییه بيلمه دیکلریمی
یارپاق-یارپاق گون لریمه سپدیم
آی لاریما دویونله دیم؛
بعضا شیدیرغی یاز یاغیشی اولوب یاغدی لار کۆکسۆمه،
بعضا کولکلی پاییز یاغمورو اولوب اسدی لر اوستۆمه.
آت اوستۆنده ده ییشن ایل اولدو سنه دئییه بيلمه دیکلریم
ماویلیکده کیشنهدی
قانادی یئل لره میدان اوخودو
سینه سی قاسیرغالارا شاهه قالخدی
آتلی سی
آت سیز چاپدی آرزولارین ائنین-بویون،
آت سیزی
بایراق ائتدی رۇبالارین قیزیل دونون.

سنی منه یاşاتدی
سنی منده یاşاتدی
سنه دئییه بيلمه دیکلریم؛
سنه دئمه دیکلریم.

Şəhrivər 1402 - Tehran

Avqust 2023 - Tehran

شهریور ۱۴۰۲- تهران

Şairin 60 yaşına Alim və şairlər tərə-
findən həsr olunmuş kitabın qabığı.

* Davud Əhəri

* داود اهرى

Bir körpə əmmədi süt döşlərindən.
 Nə sən ana oldun
 Nə mən ata,
 Çağırən olmadı
 Nə səni ana
 Nə məni ata,
 O qədər
 Uşaqları sevə-sevə.
 Olmadı yaratmaq
 Sevincinə əlimiz çata.
 Həyat qatırı durmadan
 Get- ha- getdədir,
 Qatardan
 Körpə ağlayış səsi gəlir,
 Biz yalnız
 Qalmışığı baxa- baxa.
 Eldən alahı
 Belə düşündük
 Belə istədik,
 Gələcək qarlı- boranlı
 Dünya etibarsız, əmniyyət siz
 Heç zədə güvənənəmədik.
 Adın qoyublar
 Alın yazısı, cəbr, təqdir,
 Bizimki çox sadə oldu ixtiyar.
 Sözün sonu
 Böyük vurğun demiş:
 -Biz gəldi- gedərik
 Sən yaşa dünya...!

بىر كۆرپه اممەدى سۈت دۆشلەرىندىن.
 نە سەن آنا اولدۇن
 نە مەن آتا،
 چاڭىران اولمادى
 نە سەنى آنا
 نە مەنى آتا،
 او قەدەر
 اوشاقلارى سەۋە- سەۋە.
 اولمادى ياراتماق
 سۆيىنچىنە اليمىز چاتا.
 حىيات قاتارى دورمادان
 گەت - ھا- گەتدەدەر،
 قاتاردان
 كۆرپە آڭلايىش سەسى گەلىر،
 بىز يالنىز
 قالمىشىق باخا- باخا.
 اڤلدن آلاهى
 بئله دوشۇندۇك
 بئله اىستەدىك،
 گلەجەك قارلى- بورانلى
 دۇنياا عەتبارسىز، امنىت سىز
 ھېچ زادا گۈۋەننەمدىك.
 آدىن قۇيۇبلار
 آلەن يازىسى، جەبر، تەقدىر،
 بىزىمكى چوخ سادە اولدۇ اختيار.
 سوزۇن سۇنۇ
 بۆيۈك وورغۇن دئەمىش:
 - بىز گەلدى- گەدەرىك
 سەن ياشا دۇنيا...!

Davud Əhəri

«Rüqəyyə Kəbiri»nin hekayələrinə oxucu münasibətim

Eldar Muğanlı

Ön söz:

Qadın haqlarından müdafiə və cinsi, sinfi və milli ayrı-seçkiliyə qarşı çox məsuliyyətli və həssas bir ictimai vəzifəni öz üzərinə götürən «Azfemina» saytı, 8 Mart - Dünya Qadın Günü münasibəti ilə Azərbaycanlı yazıçı və şair «Rüqəyyə xanım Kəbiri» haqqında özəl sayı hazırlamağa qərar verib. Bu çox təqdirə layıq bir işdir. Təqdirə layıqdır ona görə ki, tanınmış bu sənətkar ədəbiyyatımız və mədəniyyətimizin bugünkü dövründə səmimiyyətlə çalışan, onu çiçəkləndirən və milli varlığımızın keşiyində igidcəsinə duran sənət fədailərindəndir.

Dəyərli «Azfemina» saytının hörmətli müdirinin təklifinə boyun qoyaraq, öz duyduqlarımı və düşüncələrimi əsərləri sevilə-sevilə oxunan «Rüqəyyə xanım Kəbiri»nin başqa oxucuları ilə paylaşım. Bu paylaşımда yazıcının əsərlərinin təhlili və ya ədəbiyyatşünaslıq baxımından artıq-əskiklərindən danışmaq məqsədim deyil. Niyə ki, bu səlahiyyətli tənqidçilərimizin və ədəbiyyatşünaslıqla məşğul olan sənətkarlarımızın işidir.

Mən yalnız bir oxucu kimi bu əsərlərin oxunuşundan aldığım zövq və təəssüratımdan söz açmağı məqsəd götürmüşəm.

«Azfemina» saytının müdirliyinə bu fürsəti mənə yaratdığı və göstərdikləri etimad üçün öz minnətdarlığımı bildirirəm.

1- İki qat sənətkarlıq:

Ədəbiyyatımızın iki əsas janrının biri olan nəsr janrı müəyyən səbəblər üzrə şeirimizə nisbətən layiqincə inkişaf etməmiş və çox az sayda yazıçılarımız bu sahədə addım atmışdır. Az sayda dedikdə İran Azərbaycanı ədəbiyyatını nəzərdə tuturam. Bu durum təkcə bugünüməzə aid deyil, keçmiş on illərdə də belə olmuşdur. Bu baxımdan mənə hər bir yazıcımızın bu janra müraciət etməsi və ədəbiyyatımızın bu qolunu layıq səviyyəyə qaldırması iki qat sənətkarlıqdır. Elə buna görə də, bu sahədə addım atan yazıçılarımızın yaradıcılıqlarının nə qədər dəyərli və ədəbiyyatımızın irəliləməsində nə qədər zəruri olduğu layiqincə qiymətləndirilməlidir. Mən, Rüqəyyə xanım Kəbirinin ya-

radıcılığına bu baxımdan da hörmətlə yanaşıram.

2- Geniş əhatəli yaradıcılıq:

Rüqəyyə xanım Kəbirinin bir Azərbaycan yazıçısı kimi mədəniyyəti dolğun, əsərləri barlı, bəhərli və yaradıcılıq əhatəsi çox genişdir. Onun əsərlərində həyat doğmalığı var; onlarda tanış karakterlər və inandırıcı obrazlar yaşayır; çəkici və təsir edicidir. O, oxucu etimadını qazanmış, onlarla yaxın əlaqə və ilgi yaratmış bir sənətkarıdır. Bu baxımdan ictimai bir sərmayəyə sahib, xoşbəxt bir yazıçıdır. Niyə ki, oxucu onun əsərləri ilə yaxınlıq duyur; əsərin fəzasında iştirak edir və yazıçıya etimad göstərir. Təbiidir ki, bu xoşbəxtlik və ictimai sərmayə asanlıqla ələ gəlmir; ardıcıl zəhmət və özündən keçmə və fərdi asayışını pozmağa hazır olmağı tələb edir. Eyni zamanda, yazıcının özünə və əsərlərinə olan sədaqətindən, yaşadığı mühitə olan qayğıkeşliyindən, xalqa vəfadarlığından, cəmiyyətdə baş verən hadisələrə həssaslığından, real həqiqətlərə müraciət etməsindən və gecə- gündüz yaradıcılıq qabiliyyətini artırmasından irəli gəlir.

Mən Rüqəyyə xanım Kəbirini bu kimi sənətkarlar cərgəsində görürəm. Bu yolda o Azərbaycanın zəhmətkeş və çalışqan yazıçılarından və bu bizim ədəbiyyatımızda müəyyən fərdi, ictimai və tarixi səbəblərə görə az görünən yaradıcılıq davranışdır.

Rüqəyyə xanım Kəbiri - xüsusilə də bu son illərdə- bəzən öz əsərlərinin bir epizodunu yaratmaq üçün zəhnində yaratdığı fəzaları real surətdə mənimsəyib, bədii bir çərçivədə oxucusuna çatdırmaq üçün o fəzaları təmsil edən məkanları tapıb, orada yaşayır və öz yaradıcılıq çırpıntılarını əsərlərinin reallaşmasına sərf edir.

O, Azərbaycan ədəbiyyatının bir çox qollarında öz yaradıcılıq istedadını göstərə bilmişdir. Baxmayaraq ki, daha çox hekayə yazıçısı kimi öz yaradıcılıq qabiliyyəti və gücünü sübuta yetirmişdir, ancaq şeir yazır, tədqiqat aparır, müəyyən vaxtlar satira janrına müraciət edir, mifik, fəlsəfi mövzulardan yoğrulmuş ədəbi-bədii əsərlər yazmağa can atır; roman yazır, səyahətlərini qələmə alır və özəl mədəni xüsusiyyətləri olan yerli insan qruplarının içərisində

yaşamaqla antropoloji tədqiqlərə də meyl göstərir. Onun son vaxtlar köçəri "Şahsevən" elinin yaylaqlarında olub, köçərilərlə yaşaması və bu tədqiq istiqamətli yaşamaqdan irəli gələn «Endim bulaq başına...» adlı çapa hazırladığı yeni əsəri yazıcının arası kəsilməyən bədii axtarırlarının nəticəsinin biridir.

3- İnsansevərlik və cəmiyyətə bağlılıq;

Rüqəyyə xanım Kəbirinin dünyagörüşünün mərkəzində insan və cəmiyyət dayanır. Bunu yazıcının müxtəlif janrlarda yaratdığı ədəbi əsərlərində də görmək olur. O, əsərlərində həqiqətə, insana və cəmiyyətin içərisində yaşayan adi adamların mənəvi dünyasına və onların ictimai və mədəni dəyərlərinə bədii dildə yanaşır və o dəyərləri müzakirə edir. Bu da onu istər-istəməz cəmiyyətin reallıqlarına varan və insanlıq dəyərlərini tərifləyən bir yazıçı mövqeyinə gətirib çıxarır. Onun əsərlərində şəxsiyyətlər oxucuya tanışdır. Onların hamısı cəmiyyətdə yaşayır; cəmiyyətdə nəfəs alır; orada ömür sürür və orada da ölür. Bu şəxsiyyətlər xəyali qəhrəmanlar yox, yazıcının bacarığı ilə bizim fikrimizdə, zehnimizdə canlanan, bədiləşən və adi həyatda çox da nəzərimizi özünə cəlb etməyən adamlardır. Yazıçı biz oxucuları bir daha hər gün rastlaşdığımız bu adi adamların taleilə maraqlandırır; ruhumuzu onların mənəviyyətinə sarıyır, qayğılarımızı və insani hisslərimizi təlatümə gətirir və bizi cəmiyyətin bir üzvü kimi hansısa bir ictimai və insani mövqeydə dayanmağa gətirib çıxarır.

Rüqəyyə xanım Kəbiri oxucularını əsərin qəhrəmanları ilə bir yerə gətirməyi yaxşı bacarır. Oxucu özünü yaranan fəzanın içində və sanki hadisələrin naziri kimi hiss edir; get-gedə yazıcını və əsərin yaranmış olduğunu unudur; yalnız əsərin qəhrəmanları ilə ünsiyyət qurur; onlarla acıyır, sevinir, sevir və sevilir və yazıcının harada olduğunu anlamağa da belə rəğbət göstərmir. Bu ondan irəli gəlir ki, yazıçı öz bacarığı ilə oxucusunu əsərin şəxsiyyətləri ilə tək buraxmağı və onların arasında ilgi yaratmağı və sonra özünü itirməyi yaxşı bacarır. Oxucu isə onun arxasınca yox, əsərin qəhrəmanlarının ardınca sürünür və uzun zaman onların taleilərinə düşünür.

Sevimli yazıcımızın başqa bir sənətkarlıq qabiliyyəti də əsərlərindəki qəhrəmanların arasında gedən danışqların doğmalığıdır. Bu danışqlar hər bir xarakterə uyğun elə doğma, axarılı, hər bir sünilikdən uzaq və inandırıcıdır ki, sən dialoqlarla əsərdəki şəxsiyyətləri zehində canlandırmağa başlayırsan; onları öz yaxınlarına, tanışlarına və ya ətrafında hər gün gördüyün adamlara oxşadırsan; onlarla yaxınlıq duyursan və dəfələrlə onları küçə xiyabanlarında gördüyünü və ünsiyyət qurduğunu xatırlayırsan.

4- Süjet çeşidliliyi və qadın varlığı;

Rüqəyyə xanım Kəbiri süjet qıtlığından əziyyət çəkməyən yazıçılar sırasındadır. Niyə ki, o cəmiyyətdə atdığı hər bir addımı, gördüyü hər bir hadisəni və bir qadın olaraq öz

mənəviyyatını, ruhiyyatını və keçirdiyi iztirablarını əsərlərinin əsas süjetinə çevirə bilməyi bacarır; onları fərdi həssaslığından uzaqlaşdırıb və ümumiləşdirir. Buna görə də oxucu o halları yaşaya biləcəyinə və ya da öz şəxsi həyatında bir zamanlar yaşadığına inanır və əsərlə sıx zehni bağlılıq yarada bilir.

Süjet çeşidliliyinə rəğmən, Rüqəyyə xanım Kəbirinin əsas süjetlərindən biri qadın varlığının tarixi taleyidir. Bu taleyin güzgüsündə yazıçı bütün məhrumiyyətləri, şiddətləri, təhqirləri ən yaxın adamlardan tutmuş ta cəmiyyətə hakim kəsilmiş qadın varlığına qarşı mədəni dəyərsizliklərə kimi, dum-duru göstərməyə çalışır. Bəzən bu varlığın daxili aləmini, bəzən də üz ifadələrini qəhrəmanlarının adi dialoqlarında belə öz oxucusuna çatdırır; bəzən «Kölə» hekayəsində olduğu kimi tarixi özləşdirir; özünü tarixləşdirir və qadın varlığının taleyini bu güncü şəkildə ifadə etməyə və onu oxucusuna tanıtdırmağa can atır; «Medusa» Rüqəyyələşir və «Rüqəyyə» Medusalaşır.

Bu pandolik dəyişikliklərə varan yazıçı, düşünləri açmağa çalışdıqca əl-ayağına düyünlənən kəndirlərin şahidi olur və qadın varlığının tarixi taleyinin bütün dəyişikliklərə rəğmən, hələ də eyni oxşarlıqlardan əziyyət çəkməsindən acıyır. Bu əsərdə olduğu kimi «Qəmə» hekayəsində də «Qəmə»in və hətta «Güllü»nün ağırlı, acılı taleiləri qadın varlığına qənim kəsilmiş fanatizmin, kişi hökmranlığının və iyrənc qayda-qanunların iç üzünün göstəricisidir. Burada da yazıcının mənəviyyatında qadın və bəşəriyyətin ulvilik zirvəsi sayılan bu varlığın tarixən günahsız ikən günahkar kimi əzilməsi baş qaldırır. Buna görə də, cəmiyyətdə hökm sürən bir çox gericilik dəyərlərinin hələ də dirənməsinə rəğmən, harda lazım görülsə bu qayda-qanunları pozmağa və qoyulmuş qadağaları aşıb keçməyə fərman verir; kişi yazıçılarımızın müəyyən zehni və tarixi səbəblər üzrə tanımadığı qadın dünyasını və qadın mənəviyyatını bütün əhəmiyyətli xırdaqları ilə kağıza gətirməkdən çəkinmir; çirkinlikləri, zorakılıqları qınayır və onların nə qədər qadın varlığına zidd olduğunu göstərir.

Son söz:

«Rüqəyyə xanım Kəbiri» çox az bir müddətdə uzun yaradıcılıq yolu keçmiş və bu yolda uğurlar qazanmış sənətkardır. O bu gün təkcə İran Azərbaycanında yox, qonşu ölkələrdə və türkdilli millətlər arasında da tanınmağa və oxunmağa başlayıb; bir çox ədəbi yarışların qalibi olub və mükafatlar əldə etmişdir. Ancaq mənə onun ən böyük qürurverici uğuru və mükafatı bu gün əldə etdiyi oxucu sevgisi və millət hörmətidir. O, bugün xüsusilə də Azərbaycan nəsr janrında özünə məxsus dəst-xətti və deməyə sözü olan və çox oxunan sənətkarlarımızdandır.

Sevimli yazıcımıza daha da yaradıcılıq uğurları, oxucu sevgisi və millət hörməti arzulayıram.

• 6/12/1396

«رقیه کبیری» نین حكاية لرینه اوخوجو موناسیبتیم

❁ ائلدار موغانلی

اؤن سۆز

قادرین حاقاریندان مدافيعه و جينسى، صينفى و ميللى آيرى- سئچگيليه قارشى چوخ مسؤليتلى و حساس بير اجتماعى وظيفهنى اؤز اوزرينه گوتورن «آذمينا» سايتى، ۸ مارس- دونيا قادين گونو- موناسيبتى ايله آذربايجانلى يازيچى و شاعر «رقيه خانيم كبرى» حاقدا اؤزل سايبى حاضيرلاماغا قرار وئريب. بو چوخ تقديره لاييق بير ايش دير. تقديره لاييقدير اونا گوره كى تانيتميش بو صنعتكار ادبياتيميز و مدنيتيميزين بوگونكو دؤرونده صميميتله چالیشان، اونو چيچكلنديرن و ملي وارليغيميزين كئشيپينده ايگيدجه سينه دوران صنعت فدايى لريندندير.

دیرلی «آذمینا» سايتینین حؤرمتملى مدبرینین تکلپينه بويون قوياراق، اؤز دويدوقلاریمی و دوشوندوکلریمی اثرلری سئوله- سئوله اوخونان «رقیه خانیم کبری» نین باشقا اوخوجولاری لا پالاشیرام. بو پالاشیمدا يازيچى نین اثرلرينين تحليلی و ياخود ادبياتشناسليق باخيميندان آرتيق اسگيک ليک لریندن دانیشماق مقصديم دئيل. نييه كى بو صلاحيتدار تنقيدچيلريميزين و ادبياتشناسليقلا مشغول اولان صنعتكارلاریميزين ایشی دير. من يالنیز بير اوخوجو کیمی بو اثرلرين اوخونوشوندان آلدیغیم ذوق و تاتراتيمدان سؤز اچماغی مقصد گؤتورموشم. «آذمینا» سايتی نین مدبرليپينه بو فرصتی منه ياراتدیغی و گؤستردیکلری اعتماد اوچون اؤز متتدارليغیمی بيلديريرم.

۱- ايکى قات صنعتکارليق؛

ادبياتيميزين ايکى اساس ژانرينين بيرى نثر ژانرى معين سبيلر اوزره شعريميزه نيسبت لاييقينجه انکشاف ائتمه ميش و چوخ آز سايلى يازيچيلاريميز بو ساحه ده آديم اتميشدير. آز سايلى دندیکده ايران آذربايجانى ادبياتينى نظرده توتورام. بو دوروم کچه بوگونوموزه عايد

دئيل، کئچميش اون ايللرده ده بئله اولموشدور. بو باخيمدان منجه هر بير يازيچيميزين بو ژانرا موراجعت ائتمه سى و ادبياتيميزين بو قولونو لاييق سويه يه قالديرماسى ايکى قات صنعتکارليقدير. ائله بونا گوره ده، بو ساحه ده آديم ااتان يازيچيلاريميزين ياراديچيليقلارينين نه قدر دیرلی و ادبياتيميزين ايره ليله مه سينده نه قدر گرکلى اولدوغو لاييقينجه قيمتلنديريلمه ليدير. من، رقيه خانيم کبرى نين ياراديچيلیغينا بو باخيمدان دا حؤرمته ياناشيرام.

۲- گئنيش احاطه لی ياراديچيلیق؛

رقیه خانیم کبری نین بير آذربايجان يازيچيسى کیمی معنوياتی دولغون، اثرلری بارلی بهرهلی و ياراديچيلیق احاطه سى چوخ گئنيش دير. اونون اثرلرينده حيات دوغمالیغی وار؛ اونلاردا تانيش کاراکترلر و اينانديرجي اوبرازلار ياشايير؛ چکيجی و تانيير انديجی ديرلر. او اوخوجو اعتمادینی قازانميش، اونلارلا ياخين علاقه و ايلگی ياراتميش بير صنعتکاردير. بو باخيمدان اجتماعى بير سرمايايا صاحيب خوشبخت بير يازيچى دير. نييه كى اوخوجو اونون اثرلريله ياخينليق دويور؛ اثرين فضا سيندا اشتراك اندير و يازيچى يا اعتماد گؤستيرير. طبعی دير كى بو خوشبختليک و اجتماعى سرمايايا آسانليقلا اله گلير؛ آرديجيل زحمت و اؤزوندن کئچمه و فردی آساييشینی پوزماغا حاضير اولماغی طلب اندير. عینی حالدا، يازيچى نین اؤزونه و اثرلرينه اولان صداقتيندن، ياشاديغی محيطه اولان قايغی کئشليپيندن، خلقة وفادارليغيندان، جمعيتده باش وئرن حادثه لره حساسليغيندان، رئال حقيقتلره موراجيعت ائتمه سيندن و گئجه گوندوز ياراديچيلیق قابليتینی آرتيرماسيندان ايره لی گلير. من رقيه خانيم کبرى نى بو کیمی صنعتکارلار جرگه سينده گؤرورم. بو يولدا او آذربايجانيميزين زحمتکش و چالیشان يازيچيلارينداندير و

ياخينلارينا، تانيشيلارينا و ياخود هنده ورينده هر گون گوردويون
آداملار اوخشاديرسان؛ اونلارلا ياخينليق دويورسان و دفعه لرله اونلار
كوچه خياباندا گوردويونو و انسيت قاتديغيني خاطيرلايرسان.

۴- سوژئت چئشيدليگي و قادين وارليغي؛

رقيه خانيم كيبي سوژئت قيتليغيندان اذيت چكهمين يازيجيلار
سيراسينداير. نيه كي، او جمعيتده آتديغي هر بير آديمي، گوردويو
هر بير حادثه نى و بير قادين اولاراق اؤز معنوياتيني، روحياتيني
و كنجيردييي اضطرابلاريني اثرلرينين انا سوژئينه چؤيره
بيلمه يي باجارير؛ اونلارل فردى حيسياتيندان اوزاقلانميشدير و
عمومى لشديرير. بونا گؤره ده اوخوجو او حاللارلا ياشايه بيله جه يينه
و ياخوددا اؤز شخسى حياتيندا بير زامانلار ياشاديغينا اينانير و اثرله
سيخ ذهنى باغليلىق يارادا بيلير.

سوژئت چئشيدليغينه رغما، رقيه خانيم كيبي نين انا سوژئتلرينين
بيري قادين وارليغينين تاريخى طالعي دير. بو طالعين گوزگوسونده
يازيجى بوتون محروميت لري، شيدت لري، تحقيرلري ان ياخين
آداملاردان توتوموش تا جمعيت حاكم كسيلميش قادين وارليغينا
قارشى مدنى ديرسيزليك لره كي، دوم- دورو گؤسترمه يه
چاليشير. بعضا بو وارليغين داخيلي عالمين، بعضاده ائشيك اوزونو
قهرمانلارين عادى ديالوكلاريندا بئله اؤز اوخوجوسونا چاتديرير؛
بعضاده «كؤله» حكايه سينده اولدوغو كي، تاريخى اؤزلشديرير؛
اؤزونو تاريخلشديرير و قادين وارليغينين طالعين بوگونكو سيمادا
بروزا وئرمه يه و اونو اوخوجوسونا تانيتديرماغا جان آتير؛ «مدوسا»
رقيه لشير و «رقيه» مدوسالاشير. بو پاندوليك ده ييشيك ليك لره
اران يازيجى، دويونلري اچماغا چاليشديقجا ال- آياغينا دويونلنن
كنديرلرين شاهيدي اولور و قادين وارليغينين تاريخى طالعينين
بوتون ده ييشيك لره رغما، هله ده عيني اوخشارليقلاردان اذيت
چكهمه سيندن آجي يير. بو اثرده اولدوغو كي، «قمر» حكايه سينده ده
«قمر» ين و حتى «كوللو» نون آغريلى آجيلى طالعلري قادين وارليغينا
قنيم كسيلميش فاناتيژمين، كيشى حاكميلى نين و ايرنج قايدا-
قانونلارين ايچ اوزونون گؤستريجي سيدير. بوردادا يازيجى نين
معنوياتيندا قادين و بشريت ين علويليك ديروه سى سايلان بو
وارليغين تاريخا گوناھسيزكن گوناھكار كي، ازيلمه سى باش
قالديرير. بونا گؤره ده، جمعيتده حؤكم سورهن بير چوخ گئيرچيلىك
ديرلرين هله ده ديرنمه يينه رغما، هاردا لازيم گؤرورسه بو قايدا-
قانونلارل پوزماغا و قويولموش قاداغلارل آشيپ كنجمه يه فرمان
وئير؛ كيشى يازيجيلاريميزين معين ذهنى و تاريخى سبيلر اوزره
تانيماديغي قادين دونياسيني و قادين معنوياتيني بوتون اونملى
خبرداليقلارل ايله كاغذا گتيرمكدن چكينمير؛ چيركينليك لري،
زوراكليقلارل قيناير و اونلارين نه قدير قادين وارليغينا ضيد
اولدوغونو گؤستيرير.

سون سؤز:

«رقيه خانيم كيبي» چوخ آز بير مدتده اوزون ياراديجيلىق يولو
كنچميش و بو يولدا اوغورلار قازانميش صنعتكاردير. او بو گون
تكجه ايران آذربايجانيندا يوخ، قونشو اولكه لرده و تورك ديللى
ملت لر آراسيندا تانيماغا و اوخونماغا باشلايبيدير؛ بير چوخ
ادبي ياريشلارين غالبي اولوب و مكافاتلار الده ائتميشدير. انجاق
منجه اونون ان بؤيوك غورو وئريجي اوغورو و مكافاتي بو گون
الده ائتدييي اوخوجو سئوگيسى و ميللت حؤرمتي دير. او بوگون
خصوصيله ده آذربايجان نثر ژانريندا اؤزونه مخصوص دست خطى و
دئمه يه سؤزو اولان و چوخ اوخونان صنعتكارلاريميزداندير. سئويملى
يازيجيميزا داها ياراديجيلىق اوغورلارل، اوخوجو سئوگيسى و ملت
حؤرمتي آرزولاييرام.

۰۶/۱۲/۱۳۹۶

بو بيزيم ادبياتيميزدا معين فردى، اجتماعى و تاريخى سببلره گؤره
آز گورون ياراديجيلىق داوانيشيدير.

رقيه خانيم كيبي- خصوصيله ده بو سون ايللرده- بعضا اؤز
اثرلرينين بير ايزوديني ياراتماغا ذهنينده ياراتديغي فضالارل رئال
صورته منيمسه ييب، بديعى بير چرچيوه ده اوخوجوسونا چاتديرماق
اوچون او فضالارل تمثيل ائدن مكان لارل تاييب، اوردا ياشاير و اؤز
ياراديجيلىق چيريميتيلاريني اثرلرينين رئاللاشماسينا صرف ائدير.
او، آذربايجان ادبياتينين بير چوخ قوللاريندا اؤز ياراديجيلىق
استعداديني گؤستره بيلميشدير. باخماياريق كي داها آرتيق حكايه
يازيجيسى كي، اؤز ياراديجيلىق قابليتي و گوجونو ثبوتلايتيرميشدير،
انجاق شعر يازير، تدقيق ابارير، معين واختلار ساتيرا ژانرينا موراجيعت
ايدير، اوستوروى، فلسفى موضوعلاردان يوغرولموش ادبي- بديعى
اثرلر يازماغا جان آتير؛ رومان يازير، سياحتلريني قلمه آلي و اؤزل
مدنى خصوصيتلري اولان يئرلى انسان گروپلارينين ايجره سينده
ياشاماقلا آنتروپولوژيك تدقيق لره ده مئيل گؤستيرير. اونون سون
واختلار كؤچرى شاهسئون انلى نين يايلاقلاريندا اولوب، كؤچرى لرله
ياشاماسى و بو تدقيق استفامتلى ياشاماقدان ايره لي گلن «ائديم
بولاق باشينا..» آدى چايا حاضيرلاديغي يئننى اثرى يازيجى نين
آراسى كسيلمه ين بديعى اختاريشلارينين نتيجه سينين بييرى دير.

۳- انسان سئورليك و جمعيت باغليلىق؛

رقيه خانيم كيبي نين دونيا گوروشونون مركزينده انسان و جمعيت
دايانير. بونو يازيجى نين مختلف ژانرلاردا ياراتديغي ادبي اثرلرينده ده
گورمك اولور. او اثرلرينده حقيقت، انسانا و جمعيتين ايجريسينه
ياشاين عادى آداملارين معنوى دونياسينا و اونلارين اجتماعى و
مدنى ديرلرينه بديعى ديلده ياناشير و او ديرلري مذاكره ائدير. بودا
اونو ايستر ايستمز جمعيتين گئيرچكليك لرينه واران و انسانليق
ديرلريني تعريفله ين بير يازيجى مؤوقعينه گتيريب چيخارير. اونون
اثرلرينده شخستلر اوخوجويا تانيشدير. اونلارين هاميسى جمعيتده
ياشاير؛ جمعيتده نفس آلي؛ اوردا عؤمور سورور و اوردا دا اولور. بو
شخستلر خيالى قهرمانلار يوخ، يازيجينين باجاريجى لا بيزيم
فيكريميزده، ذهنيميزده جانلانا، بديعى لشن و عادى حياتدا چوخدا
نظر يمیزی اؤزونه جلب ائتمه ين آداملاردير. يازيجى بيز اوخوجولارل
بير داها هر گون راستلاشديغيميز بو عادى آداملارين طالعى له
ماراقلانديرير؛ روحوموز اوونلارين معنوياتينا ساريير، قايعيلاريميزى و
انسانى حيس لريميزى تلاطمه گتيرير و بيزى جمعيتين بير عضوى
كىمى هانسى بير اجتماعى و انسانى مؤوقعه دايانماغيميزا گتيريب
چيخارير.

رقيه خانيم كيبي اوخوجولاريني اثرين قهرمانلارلا بير يئر
گتيرمه يي ياخشى باجارير. اوخوجو اؤزونو يارانان فضائين ايجينده و
سانكى حادثه لر ين ناظيرى كي، حيس ائدير؛ گئت- گئنه يازيجيني
و اثرين يارانميش اولدوغونو اونودور؛ يالنيژ اثرين قهرمانلارلا
اونسيت قاتير؛ اونلارلا آجي يير، سئوينير، سئوير و سئويلير و
يازيجى نين هاردا اولدوغونو آلاماغا دا بئله رغبت گؤسترمير. بو
اوندان ايره لي گليركي يازيجى اؤز باجاريجى لا اوخوجوسونو اثرين
شخصيت لريله تك بوراخماغي و اونلارين آراسيندا ايلگى ياراتماغي
و سونرا اؤزونو ايتيرمه يي ياخشى باجارير. اوخوجوايسه اونون
آرخاسينجا يوخ، اثرين قهرمانلارينين آردينجا سورونور و اوزون زامان
اونلارين طالع لرينه دوشونور.

سئويملى يازيجيميزين باشقا بير صنعتكارليق قابليتي ده اثرلرينده كي
قهرمانلارين آراسيندا گئدن دانيشيقلارين دوغماليجى دير. بو
دانيشيقلار هر بير كاراكتيره اويغون ائله دوغما، آخارلى، هر بير
صنعى ليكدن اوزاق و اينانديرجي دير كي سن ديالوكلارلا اثرده
كى شخستلري ذهنينده جانلانديرماغا باشلايرسان؛ اونلارل اؤز

Dalama

* Ə. Elşən

Əllərini dalamalar dalayıb
Göynəyini gözlərinə calayıb
Almalanan yanağını sulayıb
Gül yanağı necə səhər islanar .

Taqtı yux burda ayın, ulduzun
Göz yaşına dözə bilməz yarpızın
Bıraxsamda baxarsan ki ansızın
Gözlərinə gözü düşər islanar.

Həsətimiz çeşmə- çeşmə axanda
Dağlara dön gözlərini sıxanda
Kim deyərdi gözlərinə baxanda
Az qala ki, bütün şəhər islanar.

Hanı bir səs dərdlərimi bağırırsın
Unudulmuş sözlərimi çağırırsın
Özün danış bu illərin ağrısını
Mən danışsam kələmələr islanar...

دالاما

* ع. ائلشن

اللى رنى دالامالار دالاييب
گۆينه يىنى گۆزلىرىنه جالاييب
آلمالانان ياناغىنى سولاييب
گول ياناغى نىجه سحر ايسلانا .

طاقتى يوخ بوردا آيين، اولدوزون
گۆز ياشينا دۆزه بيلمز يارپىزين
بىرآخسامدا باخارسان كى آنسىزين
گۆزلىرىنه گۆزو دوشر ايسلانا .

حسرتىمىز چىشمه- چىشمه آخاندا
داغلارا دۆن گۆزلىرىنى سىخاندا
كىم دئيه ردى گۆزلىرىنه باخاندا
آز قالا كى، بوتون شهر ايسلانا .

هانى بىر سس دردلرىمى باغىرسىن
اونودولموش سۆزلىرىمى چاغىرسىن
اۆزون دانىش بو ايللىرىن آغرىسىن
من دانىشسام كلمه لر ايسلانا...